នៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះ
នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ព័ត៌មានពិស្តារនៃការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ	:	០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសចស (អបជ ៣៥)
ដាក់ទៅ	:	អង្គបុរេជំនុំជម្រះ
ថ្ងៃដាក់	:	ថ្ងៃទី២៩ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២០
ភាគីអ្នកដាក់	:	សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ
ភាសាដើម	:	អង់គ្លេស

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 29-May-2020, 14:49
CMS/CFO: Sann Rada

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ប្រភេទឯកសារដែលស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: សម្ងាត់

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារកំណត់ដោយ អបជ: សម្ងាត់/Confidential

ប្រភេទនៃចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ:

ការពិនិត្យឯកសារបណ្តោះអាសន្នឡើងវិញ:

ឈ្មោះមន្ត្រីដែលបានពិនិត្យ:

ហត្ថលេខា:

ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ទៅនឹងសារណាបន្ថែមរបស់ មាស មុត ទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ខ្លួន ជំទាស់នឹងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ

អ្នកដាក់ឯកសារ:
សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ
លោកស្រី Brenda J. HOLLIS

ចម្លងជូន:
សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ
លោកស្រី ជា លាង

អ្នកទទួលឯកសារ:
អង្គបុរេជំនុំជម្រះ
ចៅក្រម ប្រាក់ គឹមសាន, ប្រធាន
ចៅក្រម Olivier BEAUVALLET
ចៅក្រម ន័យ ថុល
ចៅក្រម Kang Jin BAIK
ចៅក្រម ហួត វុទ្ធី

សហមេធាវី មាស មុត
លោក អាង ឧត្តម
លោក Michael G. KARNAVAS

មេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ក្នុងសំណុំរឿង០០៣ ទាំងអស់

I. សេចក្តីផ្តើម

1. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ("ស.ព.អ") សុំឆ្លើយតបទៅនឹងសារណាបន្ថែមរបស់ មាស មុត ទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ខ្លួន ជំទាស់ទៅនឹងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ("សារណាបន្ថែមទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍")[1]។ សម្រាប់មូលហេតុដូចបានរៀបរាប់លម្អិតខាងក្រោម ស.ព.អ យល់ឃើញថា សារណាបន្ថែមទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះមិនអាចទទួលយកបានទេ។ វាមិនមានមូលដ្ឋានត្រឹមត្រូវ និងមិនត្រូវតាមពេលវេលា ហើយការទទួលយកវានឹងមិនបានការពារដល់សិទ្ធិជំនុំជម្រះដោយត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌របស់ មាស មុត នោះទេ។ គាត់ក៏ជំទាស់ទៅនឹងសំណើរបស់ មាស មុត សុំឲ្យមានសវនាការផ្ទាល់មាត់ផងដែរ[2]។

2. អំណះអំណាងរបស់វាលើអង្គសេចក្តីក៏ខុសដូចគ្នាដែរ។ ការអះអាងរបស់ មាស មុត ថា ការចេញដោយខុសច្បាប់នៃដីកាដំណោះស្រាយពីរខ្វែងគ្នានេះបានធ្វើឲ្យដីកាទាំងពីរទៅជាមោឃៈនោះ គឺមិនត្រឹមត្រូវឡើយ ដោយសារតែមានការយល់ច្រឡំ*ជាអាទិ៍* អំពីសេចក្តីពិចារណានៃរឿងក្តី ០០៤/២ របស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ("អ.ប.ជ") និងការបកស្រាយខុសនូវវិធាន[3] ៦៧(២) និង ៧៦ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ ក្នុងការស្នើសុំឲ្យមានការផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៃរឿងក្តី ០០៣ ជាអចិន្ត្រៃយ៍នោះ មាស មុត ស្វែងរកដំណោះស្រាយដ៏គំហុកមួយក្នុងចំណោមដំណោះស្រាយនានា ដែលតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិបានដឹង ផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃការវិភាគខុសអំពីច្បាប់ ដែលលាយឡំជាមួយការស្មានជាច្រើន។

II. ប្រវត្តិនីតិវិធី និងច្បាប់ជាធរមាន

3. នៅថ្ងៃទី២៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៨ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ (ស.ច.ស.អ) បានចេញដីកាដំណោះស្រាយមួយ ("ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ") ដោយចោទប្រកាន់ មាស មុត ចំពោះអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ការបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើអនុសញ្ញា

---

[1] ឯកសារ **D267/27** សារណាបន្ថែមរបស់ មាស មុត ទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ខ្លួន ជំទាស់នឹងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ចុះថ្ងៃទី៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២០ (បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ថែម) បានជូនដំណឹងជាភាសាខ្មែរ និងអង់គ្លេស នៅថ្ងៃទី៧ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២០។

[2] ឯកសារ **D267/27** បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ថែម ទំព័រ ១។

[3] អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា វិធានផ្ទៃក្នុង (វិ.លើកទី៩) ដូចដែលបានពិនិត្យឡើងវិញ កាលពីថ្ងៃទី១៦ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៥ ("វិធានផ្ទៃក្នុង" ឬ "វិធាន")។

ទីក្រុងហ្សឺណែវ ឆ្នាំ១៩៤៩ និងការរំលោភលើក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៥៦ និងឲ្យបញ្ជូនខ្លួនគាត់ទៅជំនុំជម្រះ[4]។ នៅថ្ងៃដដែល សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ ("ស.ច.ស.ជ") បានចេញដីកាដំណោះស្រាយមួយ ("ដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់") ដោយទម្លាក់រាល់ការចោទប្រកាន់ទាំងអស់ប្រឆាំងនឹង មាស មុត ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានថា គាត់មិនស្ថិតក្នុងយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក[5]។

4. បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ចំនួនបីបានដាក់៖ ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះត្រូវបានប្តឹងឧទ្ធរណ៍ដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ[6] ហើយ មាស មុត បានដាក់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍មួយ ដោយស្នើសុំឲ្យលើកលែងចោទប្រកាន់ចំពោះរឿងក្តីនេះ ប្រសិនបើ អ.ប.ជ មិនបដិសេធដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់ និងមិនតម្កល់ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ តាមរយៈសំឡេងភាគច្រើនលើសលុប ទេនោះ[7]។ អតីត ស.ព.អ បានដាក់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍មួយជំទាស់ទៅនឹងដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់[8]។ ភាគីនានាបានដាក់ចម្លើយតប និងការឆ្លើយតបរបស់ពួកគេរៀងៗខ្លួន ត្រឹមថ្ងៃទី១៩ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៩[9]។ សវនាការផ្ទាល់មាត់បានធ្វើឡើងនៅចន្លោះថ្ងៃទី២៧ និង ២៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៩[10]។ ក្រោយមក អ.ប.ជ បានបិទបញ្ចប់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីសម្រាប់ការប្រជុំពិភាក្សា។

---

[4] ឯកសារ **D267** ដីកាដំណោះស្រាយ ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៨ ("ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ") ទំព័រ ២៥៦-២៦៤។

[5] ឯកសារ **D266** ដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់ មាស មុត ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៨ ("ដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់") ទំព័រ ៤២៧-៤៣០។

[6] ឯកសារ **D267/3** បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទាក់ទងនឹងដីកាដំណោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិក្នុងសំណុំរឿង០០៣ ចុះថ្ងៃទី៥ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៩។

[7] ឯកសារ **D267/4** បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ជំទាស់នឹងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ចុះថ្ងៃទី៨ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៩ ("បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត")។

[8] ឯកសារ **D266/2** បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំងទៅនឹង ដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់ មាស មុត (D266) ចុះថ្ងៃទី៨ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៩ ("បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ ស.ព.អ")។

[9] **<u>ចម្លើយតប៖</u>** ឯកសារ **D267/9** ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិប្រឆាំងនឹងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះក្នុងសំណុំរឿង០០៣ ចុះថ្ងៃទី១៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៩។ ឯកសារ **D267/10** ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ប្រឆាំងនឹងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ (D267) ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៩ ("ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ ទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត")។ ឯកសារ **D266/5** ចម្លើយតបរបស់ មាស មុត ទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងដីកាលើកលែងចោទប្រកាន់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៩។ **<u>ការឆ្លើយតប:</u>** ឯកសារ **D266/6** & ឯកសារ **D267/11** ការឆ្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទៅនឹងចម្លើយតបរបស់ មាស មុត ទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់ មាស មុត (D266) ចុះថ្ងៃទី៩ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៩ ("ការឆ្លើយតបរបស់ ស.ព.អ ទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍")។ ឯកសារ **D266/7** & ឯកសារ **D267/12** ការឆ្លើយតបរបស់ មាស មុត ទៅនឹងចម្លើយតបរបស់សហព្រះ

5. នៅថ្ងៃទី២៧ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២០ មាស មុត បានដាក់សំណើរបស់ខ្លួនសុំការបញ្ជាក់បំភ្លឺ[11] អំពីសេចក្តីពិចារណារបស់ អ.ប.ជ ក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/២[12] ដែល ស.ព.អ បានឆ្លើយតបទៅនឹងសំណើនេះ នៅថ្ងៃទី១៣ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២០[13]។ មាស មុត បានធ្វើការឆ្លើយតបនៅថ្ងៃទី២០ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២០[14]។ ថ្ងៃទី២២ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២០ ស.ច.ស.អ Michael Bohlander ត្រូវបានបន្តតំណែងឡើងវិញដើម្បីមកធ្វើការជាមួយសហការីកម្ពុជារបស់គាត់ គឺចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង[15]។ នៅថ្ងៃទី៧ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២០ អ.ប.ជ បានអនុញ្ញាតតាមសំណើសុំរបស់ ស.ព.អ ដាក់ចម្លើយតបរបស់ខ្លួនមិនឲ្យហួសថ្ងៃទី ២៩ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២០[16]។

6. អ.ប.ជ រំពឹងថា នឹងចេញសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ភាគី នៅក្នុងត្រីមាសទីបីនៃឆ្នាំ២០២០ នេះ[17]។

រាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ប្រឆាំងនឹងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៩។

[10] ពង្រាងប្រតិចារឹកនៃសវនាការរបស់ អ.ប.ជ នៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣ ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៩។ ពង្រាងប្រតិចារឹកនៃសវនាការរបស់ អ.ប.ជ នៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣ ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៩។ ឯកសារ **D266/18.2** & **D267/23.2** ប្រតិចារឹក ចុះថ្ងៃទី២៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៩។

[11] ឯកសារ **D266/19** & **D267/24** សំណើរបស់ មាស មុត សុំការបញ្ជាក់បំភ្លឺលើសេចក្តីពិចារណារបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ លើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងដីកាដំណោះស្រាយក្នុងសំណុំរឿង០០៤/២,ចុះថ្ងៃទី២៦ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២០("សំណើសុំការបញ្ជាក់បំភ្លឺ")។

[12] សំណុំរឿង០០៤/២-ឯកសារ **D359/24** & **D360/33** សេចក្តីពិចារណាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយ ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩ ("សេចក្តីពិចារណាលើសំណុំរឿង ០០៤/២")។

[13] ឯកសារ **D266/20** & **D267/25** ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ទៅនឹងសំណើរបស់ មាស មុត សុំការបញ្ជាក់បំភ្លឺអំពីសេចក្តីពិចារណារបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ លើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយក្នុងសំណុំរឿង០០៤/២ ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២០ ("ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ អំពីការបញ្ជាក់បំភ្លឺ")។

[14] ឯកសារ **D266/21** & **D267/26** ការឆ្លើយតបរបស់ មាស មុត ទៅនឹងចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ទៅនឹងសំណើរបស់ មាស មុត សុំការបញ្ជាក់បំភ្លឺលើសេចក្តីពិចារណារបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ លើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាសំណោះស្រាយក្នុងរឿងក្តី០០៤/២ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២០។

[15] សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ អ.វ.ត.ក៖ *ការបន្តតំណែងឡើងវិញចំពោះសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ* ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២០។

[16] សារអេឡិចត្រូនិចពីក្រឡាបញ្ជីអ.ប.ជ Hyuree Kim ក្រោមចំណងជើងថា"សេចក្តីជូនដំណឹងរបស់ អ.ប.ជ អំពីការឆ្លើយតបទៅនឹងសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិសុំពន្យារពេលវេលាដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងសារណាបន្ថែមរបស់ មាស មុត ទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់គាត់ប្រឆាំងនឹងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ" ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២០ នៅម៉ោង ២:៥៩ នាទីរសៀល។

[17] ផែនការបញ្ចប់ វិសោធនកម្មលើកទី២៤ ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២០ កថាខណ្ឌ ១១(ក), ១៣(ii), ២៥(ខ)។

សំណុំរឿង ០០៤/២

7. ថ្ងៃទី១៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩ អ.ប.ជ បានចេញសេចក្តីពិចារណារបស់ខ្លួនក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/២[18]។ ក្រោយពីសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទថា *ការចេញ* ដីកាដំណោះស្រាយពីរខ្វែងគ្នាខុសច្បាប់រួចមក[19] បន្ទាប់មក ចៅក្រមមិនបានច្រានចោលដីកាដំណោះស្រាយសំណុំរឿង ០០៤/២ ទាំងពីរនេះទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ ពួកគាត់បានពិចារណាលើនីត្យានុកូលភាពនៃដីកាដំណោះស្រាយ*នីមួយៗ* ដោយឈានទៅដល់ការសន្និដ្ឋានផ្សេងគ្នាលើឋានៈផ្លូវច្បាប់ដាច់ដោយឡែកពីគ្នានៃដីកាពីរទាំងនោះ[20]។ អ.ប.ជ បរាជ័យមិនបានឈានទៅដល់សេចក្តីសម្រេចមួយដែលមានសំឡេងភាគច្រើនលើសលុប ដើម្បីបដិសេធដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់ ឬដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ នៅក្នុងរឿងក្តីនោះទេ។

8. ចាប់តាំងពីការចេញសេចក្តីពិចារណាទាំងអស់នោះមក ភាគីនានានៃសំណុំរឿង ០០៤/២ បានដាក់ញត្តិជាច្រើនទៅកាន់ អ.ប.ជ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង (“អ.ជ.ស.ដ”)[21] និងការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត (“ក.ស.ច.ស”)។ ស.ព.អ និងមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី យល់ឃើញថា ដោយសារតែដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះមិនត្រូវបានបដិសេធដោយសំឡេងភាគច្រើនលើសលុបរបស់ អ.ប.ជ នោះដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះបានប្តឹងជាស្វ័យប្រវត្តិទៅ អ.ជ.ស.ដ តាមវិធាន ៧៧(១៣)(ខ) និងវិធាន ៧៩(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ ហេតុដូច្នេះ ស.ព.អ ដោយមានការគាំទ្រពីមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី បានស្នើឱ្យ អ.ប.ជ បំពេញកិច្ចការ*រដ្ឋបាល* ដែលនៅសេសសល់ក្នុងការបញ្ជូនសំណុំរឿង ០០៤/២ ទៅកាន់ អ.ជ.ស.ដ សម្រាប់ការជំនុំ

---

[18] សំណុំរឿង០០៤/២-ឯកសារ **D359/24** & **D360/33** សេចក្តីពិចារណាលើសំណុំរឿង ០០៤/២។

[19] សំណុំរឿង០០៤/២-ឯកសារ **D359/24** & **D360/33** សេចក្តីពិចារណាលើសំណុំរឿង ០០៤/២, កថាខណ្ឌ ៥៤, ៨៩, ៩៨, ១០២, ១២៤, ផ្នែកសម្រេចសេចក្តី, EN 01634239 (ជាឯកច្ឆ័ន្ទ)។

[20] សំណុំរឿង០០៤/២-ឯកសារ **D359/24** & **D360/33** សេចក្តីពិចារណាលើសំណុំរឿង ០០៤/២, កថាខណ្ឌ ៨៩, ១២៤ (ជាឯកច្ឆ័ន្ទ)។ មតិយោបល់ចៅក្រម ប្រាក់ គីមសាន ចៅក្រម ន័យ ថុល និងចៅក្រម ហ៊ួត វុទ្ធី (“មតិយោបល់ចៅក្រមជាតិ”), កថាខណ្ឌ ១៧០-៣០២ មតិយោបល់របស់ចៅក្រម Baik និង Beauvallet (“មតិយោបល់របស់ចៅក្រមអន្តរជាតិ”), កថាខណ្ឌ ៣០៤-៣២៩, ៦៨១។

[21] ការដាក់ឯកសាររបស់ភាគីនានាក្នុងសំណុំរឿង០០៤/២ ជូនទៅ អ.ជ.ត.ក ត្រូវបានរៀបរាប់យ៉ាងពិស្តារនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/២-ឯកសារ **E004/2/1** បណ្តឹងសាទុក្ខជាបន្ទាន់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ប្រឆាំងនឹងការរំលុតជាធរមាននៃសំណុំរឿង០០៤/២ របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចុះថ្ងៃទី៤ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២០ (“បណ្តឹងសាទុក្ខជាបន្ទាន់របស់ ស.ព.អ ជូនទៅ អ.ជ.ត.ក”) កថាខណ្ឌ ៧-១១, ១៤, ១៩, ២២-២៣, ២៨។

ជម្រះ[22]។ ក្រុមមេធាវីការពារក្តី អោ អាន បានស្វែងរកឱ្យមានការរក្សាសំណុំរឿង ០០៤/២ នេះទុកក្នុងបណ្ណសារ ផ្អែកលើមូលដ្ឋានថា រឿងក្តីនេះបានទម្លាក់ការចោទប្រកាន់ហើយ[23]។

9. នៅថ្ងៃទី២១ ខែមករា ឆ្នាំ២០២០ និងថ្ងៃទី១០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២០ ក្រឡាបញ្ជី អ.ជ.ស.ដ បានផ្ញើរសារអេឡិចត្រូនិកមួយទៅកាន់ភាគីនានានៃសំណុំរឿង ០០៤/២ និងចៅក្រម អ.ប.ជ ដោយបានលើកឡើងថា សេចក្តីពិចារណារបស់ អ.ប.ជ មិនបានជូនដំណឹងជាផ្លូវការមកកាន់ អ.ជ.ស.ដ ទេ ហើយសំណុំរឿង និងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះក៏មិនទាន់បញ្ជូនមកដែរ។ សារអេឡិចត្រូនិកទីពីរបានសន្និដ្ឋានថា អ.ប.ជ ត្រូវផ្តួចផ្តើមសកម្មភាពទាំងអស់នោះ[24]។ នៅថ្ងៃទី១២ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២០ ចៅក្រម Olivier Beauvallet និងចៅក្រម Kang Jin Baik បានចេញអនុស្សរណៈអន្តរការិយា

---

[22] **<u>ស.ព.អៈ</u>** សំណុំរឿង០០៤/២-ឯកសារ **D359/25** & **D360/34** សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិស្នើសុំឱ្យចាត់រាល់វិធានការរដ្ឋបាលដែលតម្រូវទាំងអស់ ដើម្បីបញ្ជូនសំណុំរឿង០០៤/០២ (អោ អាន) ទៅអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចុះថ្ងៃទី៤ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២០។ សំណុំរឿង០០៤/២-ឯកសារ **D359/28** & **D360/37** ការឆ្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទៅនឹងចម្លើយតបរបស់ អោ អាន ទៅនឹងសំណើរបស់ ស.ព.អ ស្នើសុំឱ្យចាត់រាល់វិធានការរដ្ឋបាលទាំងអស់ដែលចាំបាច់ដើម្បីបញ្ជូនសំណុំរឿង០០៤/២ (អោ អាន) ទៅអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចុះថ្ងៃទី៣ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២០។ សំណុំរឿង០០៤/២-ឯកសារ **D359/30** & **D360/39** ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទៅនឹងសំណើរបស់ អោ អាន ស្នើសុំការបញ្ជាក់ថាវិធានការរដ្ឋបាលដែលត្រូវការទាំងអស់ត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីរក្សាសំណុំរឿង០០៤/២ ទុកក្នុងបណ្ណសារ ចុះថ្ងៃទី៥ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២០។ សំណុំរឿង០០៤/២-ឯកសារ **D363/1** ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទៅនឹងសំណើរបស់ អោ អាន សុំដាក់បញ្ចូលសំណុំរឿង០០៤/២ ទៅក្នុងបណ្ណសារ ចុះថ្ងៃទី១៤ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២០។ **<u>មេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី</u>**ៈ សំណុំរឿង០០៤/២-ឯកសារ **D359/33** & **D360/42** សំណើរបស់មេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ស្នើសុំវិធានការចាំបាច់នានារបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដើម្បីការពារសិទ្ធិរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងសំណុំរឿង០០៤/២ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២០។

[23] សំណុំរឿង០០៤/២-ឯកសារ **D359/27** & ឯកសារ **D360/36** សំណើ [របស់ អោ អាន] សុំការបញ្ជាក់ថាបានចាត់វិធានការរដ្ឋបាលដែលចាំបាច់ទាំងអស់ដើម្បីរក្សាសំណុំរឿង០០៤/០២ ទុកក្នុងបណ្ណសារ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២០។ សំណុំរឿង០០៤/២-ឯកសារ **D363** សំណើ[របស់ អោ អាន] សុំដាក់បញ្ចូលសំណុំរឿង ០០៤/២ ទៅក្នុងបណ្ណសារ ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២០។ *សូមមើលផងដែរ* សំណុំរឿង០០៤/២-ឯកសារ **D359/26** & ឯកសារ **D360/35** ចម្លើយតបទៅនឹងសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ស្នើសុំឱ្យចាត់រាល់វិធានការរដ្ឋបាលដែលតម្រូវទាំងអស់ដើម្បីបញ្ជូនសំណុំរឿង០០៤/២ (អោ អាន) ទៅអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង, ចុះថ្ងៃទី១៨ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២០។ សំណុំរឿង០០៤/២-ឯកសារ **D359/31** & ឯកសារ **D360/40** ការឆ្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទៅនឹងសំណើរបស់ អោ អាន ស្នើសុំការបញ្ជាក់ថា វិធានការរដ្ឋបាលដែលត្រូវការទាំងអស់ត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីរក្សាសំណុំរឿង០០៤/២ ទុកក្នុងបណ្ណសារ ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២០។

[24] សំណុំរឿង០០៤/២-ឯកសារ **D359/36.2** & **D360/45.2** សារអេឡិចត្រូនិចពីក្រឡាបញ្ជី អ.ជ.ស.ដ លឹម ស៊ុយហុង មានចំណងជើងថា ៖ “ព័ត៌មាន” ចុះថ្ងៃទី២១ ខែមករា ឆ្នាំ២០២០ នៅម៉ោង ១.០០ នាទី រសៀល។ សំណុំរឿង០០៤/២-ឯកសារ **D359/36.8** & **D360/45.8** សារអេឡិចត្រូនិចពីក្រឡាបញ្ជី អ.ជ.ស.ដ លឹម ស៊ុយហុង មានចំណងជើងថាៈ “ទាក់ទងនឹងសំណើរបស់ ស.ព.អ ចុះថ្ងៃទី៤ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២០” ចុះថ្ងៃទី១០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២០ នៅម៉ោង ១១.៤៤នាទី ព្រឹក។

ល័យមួយ ដែលបានរៀបរាប់អំពីវិធានការដែលពួកគាត់បានចាត់ ដើម្បីបញ្ជូនសំណុំរឿង ០០៤/២ នេះទៅកាន់ អ.ជ.ស.ដ ដែលតាមទស្សនៈរបស់ពួកគេ ត្រូវបានប្ដឹងឱ្យទទួលយកដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះនៃរឿងក្ដី ០០៤/២ នេះរួចទៅហើយ[25]។ នៅថ្ងៃទី១៦ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២០ ប្រធាន អ.ប.ជ គឺចៅក្រម ប្រាក់ គឹមសាន បានចេញអនុស្សរណៈមួយដោយបានលើកឡើងថា សេចក្ដីសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទរបស់ អ.ប.ជ មិនបានអនុញ្ញាតឱ្យបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅ អ.ជ.ស.ដ ទេ[26]។ មកទល់កាលបរិច្ឆេទនៃការដាក់ឯកសារនេះ សំណុំរឿង ០០៤/២ មិនទាន់ត្រូវបានបញ្ជូនទៅកាន់ អ.ជ.ស.ដ នៅឡើយ។

10. នៅថ្ងៃទី៣ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២០ ចៅក្រម អ.ជ.ស.ដ បានចេញសេចក្ដីថ្លែងការណ៍មួយ (“សេចក្ដីថ្លែងការណ៍”) ដោយបានលើកឡើង*ជាអាទិ៍*ថា ការចេញសេចក្ដីសម្រេចផ្លូវការ “មិនអាចធ្វើបានទេ” ខ្លួនមិនមានសំណុំរឿង ០០៤/២ និងឯកសារពាក់ព័ន្ធ ហើយសំណើដែលបានដាក់ដោយភាគីនានាមកកាន់ អ.ជ.ស.ដ នឹងត្រូវបង្វិលត្រឡប់ទៅម្ចាស់ដើមវិញ[27]។

11. នៅថ្ងៃទី៤ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២០ ស.ព.អ បានដាក់បណ្ដឹងសាទុក្ខជាបន្ទាន់ ទៅកាន់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល (“អ.ជ.ត.ក”) ដោយបានសន្និដ្ឋានថា អ.ជ.ស.ដ មានកំហុសផ្នែកច្បាប់ និងបានរំលោភបំពានឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ក្នុងការរំលត់សំណុំរឿង ០០៤/២ ជាធរមាន ដែលបានបង្កឱ្យមានព្យសនកម្មដល់ ស.ព.អ និងភាគីផ្សេងទៀតនៃសំណុំរឿង ០០៤/២[28]។ បណ្ដឹងសាទុក្ខជាបន្ទាន់នេះ បច្ចុប្បន្ននៅចំពោះមុខ អ.ជ.ត.ក និងមិនទាន់ត្រូវបានសម្រេចនៅឡើយ គិតត្រឹមកាលបរិច្ឆេទនៃការដាក់ឯកសារនេះ។

12. ច្បាប់ជាធរមានត្រូវបានរៀបរាប់ខាងក្រោមត្រង់ចំណុចដែលពាក់ព័ន្ធ។

III. **សារណា**

<u>ភាពអាចទទួលយកបាន</u>

---

[25] **D266/20.1.10** & **D267/25.1.10** សំណុំរឿង០០៤/២-អនុស្សរណៈអន្តរការិយាល័យ ពីចៅក្រម អ.ប.ជ, លោក Olivier Beauvallet និងលោក Kang Jin Baik, ក្រោមចំណងជើងថា “ការបញ្ជូនសំណុំរឿង០០៤/២” ចុះថ្ងៃទី១២ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២០។

[26] ឯកសារ **D266/20.1.11** & **D267/25.1.11** សំណុំរឿង០០៤/២-អនុស្សរណៈ ពីប្រធាន អ.ប.ជ, លោក ប្រាក់ គឹមសាន, ក្រោមចំណងជើងថា “ការបញ្ជាក់ឡើងវិញពីសេក្ដីសម្រេចលើសំណុំរឿង០០៤/២” ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២០។

[27] សេចក្ដីថ្លែងការណ៍របស់ចៅក្រមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៃ អ.វ.ត.ក ពាក់ព័ន្ធនឹងសំណុំរឿង០០៤/២ ទាក់ទងនឹង អោ អាន ចុះថ្ងៃទី៣ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២០ (“សេចក្ដីថ្លែងការណ៍របស់ អ.ជ.ស.ដ”)។

[28] សំណុំរឿង០០៤/២-ឯកសារ **E004/2/1** បណ្ដឹងសាទុក្ខជាបន្ទាន់របស់ ស.ព.អ ជូនទៅ អ.ជ.ត.ក។

13. ស.ព.អ សន្និដ្ឋានថា សារណាបន្ថែមរបស់ មាស មុត ទៅលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ គឺមិនអាចទទួលយកបាន និងមិនត្រឹមត្រូវតាមពេលវេលាឡើយ។ តាមរយៈសំណើថ្មីៗរបស់គាត់សុំការបញ្ជាក់បំភ្លឺ[29] សារណាបន្ថែមលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍នេះ បង្កើតបានជាការប៉ុនប៉ងខុសច្បាប់មួយផ្សេងទៀតក្នុងការបើកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីក្នុងរឿងក្ដី ០០៣ ឡើងវិញ។ ដូចដែល ស.ព.អ បានកត់សំគាល់នៅក្នុងចម្លើយតបរបស់គាត់ទៅនឹងសំណើសុំការបញ្ជាក់បំភ្លឺពីខាងដើមរួចហើយ[30] អ.ប.ជ បានបញ្ជាក់រួចមកហើយថា សេចក្ដីសន្និដ្ឋានជាលាសយលក្ខណ៍អក្សរលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ក្នុងរឿងក្ដីនេះបានបញ្ចប់ហើយ[31] សវនាការផ្ទាល់មាត់បានធ្វើរួចហើយ[32] ហើយ អ.ប.ជ បានសម្រាកដើម្បីធ្វើការប្រជុំពិភាក្សា[33]។ វិធានមិនអនុញ្ញាតឱ្យមានអំណះអំណាងណាបន្ថែមទៀតពីភាគីក្នុងដំណាក់កាលនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនេះឡើយ។ ហេតុដូច្នេះ ប្រសិនបើ អ.ប.ជ *មិនស្វែងរក* សារណាពីភាគីនានានៃសំណុំរឿង ០០៣ លើបញ្ហាណាមួយបន្ថែមទៀតទេ ស.ព.អ សន្និដ្ឋានថា ភាគីត្រូវបានហាមឃាត់មិនឱ្យដាក់សារណាបន្ថែមទៀតទេ រួមទាំងសារណាបន្ថែមលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ផង។

14. ការពឹងផ្អែករបស់ មាស មុត លើការចេញសេចក្ដីថ្លែងការណ៍របស់ អ.ជ.ស.ដ ដើម្បីជាយុត្តិកម្មនៃភាពអាចទទួលយកបានផ្អែកលើមូលដ្ឋានករណីពិសេសនោះ គឺមិនត្រឹមត្រូវដោយមូលហេតុពីរ។ ទីមួយ សេចក្ដីថ្លែងការណ៍របស់ អ.ជ.ស.ដ មិនមែនជា "ព័ត៌មានថ្មី" នោះទេ[34]។ យុត្តិសាស្ត្រថ្មី និង/ឬ ការវិវឌ្ឍន៍ផ្នែកនីតិវិធីនៅក្នុងរឿងក្ដីផ្សេងទៀត ដូចដែល មាស មុត បានតវ៉ា គឺមិនស្រដៀងគ្នាទៅនឹង "ព័ត៌មានថ្មី" តាមវិធាន ៨៧(៤) នោះទេ។ ដូចដែលគាត់បានរំលឹកខ្លួនឯងថា គោលបំណងនៃវិធាននោះ គឺដើម្បីអនុញ្ញាតឱ្យមានការទទួលយកភស្តុតាងនៅដំណាក់កាលជំនុំជម្រះដែល"ជួយដល់ការស្វែងរកការពិត"[35]។ វាមិនមែនដើម្បីអនុញ្ញាតឱ្យភាគីធ្វើសារណាជាច្រើនរាល់

---

[29] ឯកសារ **D266/19 & D267/24** សំណើសុំការបញ្ជាក់បំភ្លឺ។

[30] ឯកសារ **D266/20 & D267/25** ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ អំពីការបញ្ជាក់បំភ្លឺ កថាខណ្ឌ ១១។

[31] ឯកសារ **D266/12 & D267/17** ដីកាកំណត់កាលវិភាគសម្រាប់សវនាការរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងដីកាដំណោះស្រាយ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៩ ទំព័រ១។ នៅពេលដែលអានជាមួយគ្នា វិធាន ៧៧ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង និងមាត្រា ៨.៣ និង ៨.៤ នៃសេចក្ដីណែនាំអនុវត្តស្ដីពីការដាក់ឯកសារនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក គ្រោងទុកជាមុននូវ ចម្លើយតប និងការឆ្លើយតប ទៅនឹងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍នៅចំពោះមុខ អ.ប.ជ។ *សូមមើលបន្ថែមទៀត* ឯកសារ **D266/4 & D267/6** សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើសុំបន្ថែមពេលវេលា និងចំនួនទំព័រកំណត់ សម្រាប់ចម្លើយតប និងការឆ្លើយតបនានា ទាក់ទងនឹងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងដីកាដំណោះស្រាយសំណុំរឿង០០៣ ចុះថ្ងៃទី១០ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៩។

[32] *សូមមើលខាងលើ* កថាខណ្ឌ៥។

[33] វិធាន ៧៧(១២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[34] ឯកសារ **D267/27** សារណាបន្ថែមលើណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ទំព័រ១ កថាខណ្ឌ ១។

[35] ឯកសារ **D267/27** សារណាបន្ថែមលើណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ១។

ពេលមានការវិវឌ្ឍន៍ពាក់ព័ន្ធដែលគេបានអះអាងថា បានកើតមានឡើងក្នុងរឿងក្តីផ្សេងទៀតនោះទេ។ រឿងក្តីស្មុកស្មាញ ដូចជារឿងក្តីទាំងនេះ ដែលក្នុងនោះមានបញ្ហាច្បាប់សារធាតុ និងនីតិវិធីពាក់ព័ន្ធរាប់រយ នឹងមិនត្រូវបានបញ្ចប់ឡើយ ដែលផ្ទុយទៅនឹងផលប្រយោជន៍នៃយុត្តិធម៌ និងសិទ្ធិផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ មាស មុត ក្នុងការទទួលបានកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដ៏ឆាប់រហ័ស ប្រសិនបើវាជាការអនុវត្តទូទៅក្នុងការអនុញ្ញាតឱ្យភាគីដាក់សារណាបន្ថែម រាល់ពេលដែលមានយុត្តិសាស្ត្រថ្មី ឬ ការវិវឌ្ឍន៍ផ្នែកនីតិវិធីផ្សេងបានកើតឡើងនៅ អ.វ.ត.ក ឬតុលាការអន្តរជាតិ (មានលក្ខណៈអន្តរជាតិ) ផ្សេងទៀតនោះ។

15. មាស មុត បានសន្និដ្ឋានដោយគ្មានអង្គសេចក្តីថា សារណាបន្ថែមលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ គួរត្រូវបានអនុញ្ញាតទទួលយកដើម្បីការពារ "សិទ្ធិរបស់ [គាត់] ដែលត្រូវបានធានាដោយរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះប្រកបដោយយុត្តិធម៌"[36]។ ទោះជាយ៉ាងណា មាស មុត ខកខានមិនបានពន្យល់ពីរបៀបដែលសិទ្ធិរបស់គាត់អាចទទួលរងព្យសនកម្ម នៅពេលដែល អ.ប.ជ អាចចូលមើល និងមានលទ្ធភាពធ្វើការវិភាគលើការវិវឌ្ឍន៍ពាក់ព័ន្ធក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/២ រួមទាំងសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ អ.ជ.ស.ដ ដែលក្រឡាបញ្ជីរបស់ អ.ជ.ស.ដ បានផ្ញើតាមសារអេឡិចត្រូនិកទៅកាន់ភាគីនានា[37] និងបានដាក់ផ្សាយជាសាធារណៈនៅលើគេហទំព័ររបស់ អ.វ.ត.ក[38]។

16. ជាងនេះទៀត សារណាសំខាន់បំផុតនៃសារណាបន្ថែមលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត មិនកើតចេញផ្ទាល់ពីសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ អ.ជ.ស.ដ នោះទេ ហើយការពិនិត្យឱ្យកាន់តែជិតដល់លើការដាក់ឯកសារពីមុនៗរបស់ មាស មុត បង្ហាញថា សារណាទាំងនោះតាមពិតមិន "ថ្មី" ចំពោះគាត់ទេ ដោយហេតុថា វាត្រូវបានចេញនៅថ្ងៃទី៣ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២០។ ដូចដែល មាស មុត ទទួលស្គាល់[39] ការជំទាស់របស់គាត់ថា ដីកាដំណោះស្រាយទាំងពីរនៃសំណុំរឿង ០០៣ នឹងត្រូវ "ទុកជាមោឃៈ ឥតបានការ និងស្ថិតនៅក្រៅការត្រួតពិនិត្យដោយអង្គជំនុំជម្រះលើអង្គសេចក្តី

---

[36] ឯកសារ **D267/27** សារណាបន្ថែមលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២។

[37] សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ អ.ជ.ស.ដ ត្រូវបានភ្ជាប់ទៅនឹងសារអេឡិចត្រូនិចពីក្រឡាបញ្ជី អ.ជ.ស.ដ លឹម ស៊ុយហុង ក្រោមចំណងជើងថា "សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ចៅក្រមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង" ចុះថ្ងៃទី៣ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២០ ម៉ោង៖ ១:៤៩នាទីរសៀល ហើយបានផ្ញើជូនទៅភាគីនានានៃសំណុំរឿង០០៤/២ និងគ្រប់ចៅក្រមទាំងប្រាំរូបនៃ អ.ប.ជ។

[38] អាចរកបានជាភាសាអង់គ្លេសនៅត្រង់ https://www. eccc.gov.kh/en/articles/statement-judges-trial-chamber-eccc-regarding-case-0042-involving-ao (ចូលបើកមើលចុងក្រោយនៅកាលបរិច្ឆេទនៃការដាក់ឯកសារនេះ)។

[39] ឯកសារ **D267/27** សារណាបន្ថែមលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២៥។

នោះ”[40] កើតចេញពីការសម្រេចរបស់ អ.ប.ជ ក្នុងសេចក្ដីពិចារណានៃសំណុំរឿង០០៤/២ មិនមែនសេចក្ដីថ្លែងការណ៍របស់ អ.ជ.ស.ដ នោះទេ ហើយតាមពិតនោះ ត្រូវបានបង្ហាញយ៉ាងជាក់ស្ដែងនៅក្នុងសំណើសុំការបញ្ជាក់បំភ្លឺរបស់ មាស មុត ថ្មីៗនេះ[41]។ ស្រដៀងគ្នានេះដែរ ខណៈដែលពេលនេះគាត់បានប្ដូរគោលជំហររបស់គាត់ ដោយសារសំណើសុំការបញ្ជាក់បំភ្លឺរបស់គាត់សម្រាប់មូលហេតុជាច្រើនដែលមិនពាក់ព័ន្ធទៅនឹងសេចក្ដីថ្លែងការណ៍របស់ អ.ជ.ស.ដ[42] នោះចំណុចសំខាន់នៃអំណះអំណាងរបស់ មាស មុត ទាក់ទងនឹងការធានាឲ្យមានឧបាស្រ័យ ជាថ្មីម្ដងទៀតកើតចេញពីសេចក្ដីពិចារណានៃសំណុំរឿង ០០៤/២។ ដូច្នេះ ការយោងទៅលើសេចក្ដីថ្លែងការណ៍របស់ អ.ជ.ស.ដ ទំនងជាការប៉ុនប៉ងបង្វែរចំណាប់អារម្មណ៍របស់អង្គជំនុំជម្រះ ឲ្យងាកចេញពីបរាជ័យរបស់ មាស មុត ក្នុងការដាក់សារណាបន្ថែមលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ រហូតដល់រយៈពេលជាងបួនខែក្រោយពេលបោះពុម្ពផ្សាយសេចក្ដីពិចារណានៃសំណុំរឿង ០០៤/២។

17. ពីមុន មាស មុត ធ្លាប់បានទទួលស្គាល់ថា - តាមរយៈសារណាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅកាន់ អ.ប.ជ និង អំណះអំណាងផ្ទាល់មាត់នៅចំពោះមុខ អ.ប.ជ[43] - គាត់ធ្លាប់ត្រូវបានផ្ដល់ និងបានទទួលយកឱកាសដើម្បីធ្វើការតវ៉ាអំពីខ្លឹមសារនៃបញ្ហា ដែលជាមូលដ្ឋាននៃសារណាបន្ថែមលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍នេះ ដែលវិវឌ្ឍន៍ជុំវិញភាពសមស្របនៃការចេញដីកាដំណោះស្រាយពីរ និងផលវិបាកលើអានុភាពផ្នែកច្បាប់នៃដីកាដំណោះស្រាយទាំងអស់នេះ និងអនាគតនៃរឿងក្ដី ០០៣។ សិទ្ធិជំនុំជម្រះដោយត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌របស់គាត់ រួមទាំងសិទ្ធិធ្វើសវនាការលើបញ្ហាទាំងអស់នោះ និងទទួលបានការប្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព ដូចដែលត្រូវបានធានានៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀង

---

[40] ឯកសារ **D267/27** សារណាបន្ថែមលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២៥-៣២។

[41] ឯកសារ **D266/19 & D267/24** សំណើសុំការបញ្ជាក់បំភ្លឺ ទំព័រ១ កថាខណ្ឌ ១, ១៨-២១, ៣៤-៣៥។

[42] នៅក្នុងសំណើសុំការបញ្ជាក់បំភ្លឺរបស់គាត់ មាស មុត បានសំអាងថា អ.ប.ជ ត្រូវប្រកាសថា ដីកាដំណោះស្រាយទាំងពីរនេះត្រូវចាត់ទុកថាជាមោឃៈ ដូច្នោះហើយសំណុំរឿងនីមួយៗនោះ ត្រូវផ្ញើទៅឲ្យ ស.ច.ស ឬយកល្អ គឺត្រូវពិនិត្យ សំណុំរឿងនោះដោយខ្លួនឯង (*សូមមើល* ឯកសារ **D266/19 & D267/24** សំណើសុំការបញ្ជាក់បំភ្លឺ កថាខណ្ឌ ១២, ២២-៣៣, ៤៥-៤៧) បែរជាឥឡូវនេះគាត់អះអាងថា ជម្រើសទាំងពីរនេះគឺ “មិនអាចអនុវត្តទៅបានទេ ឬ មិនអាចទៅរួចឡើយ” (*សូមមើល* ឯកសារ **D267/27** សារណាបន្ថែមលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៣៣-៣៩, ៥១)។

[43] ឯកសារ **D266/19 & D267/24** សំណើសុំការបញ្ជាក់បំភ្លឺ កថាខណ្ឌ ១១-១២ *ដោយបានលើកឡើងពី* ឯកសារ **D266/18.2 & D267/23.2** ប្រតិចារឹកនៃសវនាការលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ក្នុងសំណុំរឿង០០៣ ចុះថ្ងៃទី២៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៩ ម៉ោងៈ ១១.២៦.២៦-១១.៤០.៥៥, ១១.៥៩.១៤-១២.០៣.១៧។ ឯកសារ **D267/4** បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត កថាខណ្ឌ ៨, ១០, ៣២-៧២។

អ.វ.ត.ក[44] ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក[45] និងវិធានផ្ទៃក្នុង[46] ជាពិសេសវិធាន ២១ ដូច្នេះត្រូវបានការពារ។ ប្រសិនបើអង្គជំនុំជម្រះនេះកំណត់ថា វាចាំបាច់ត្រូវពន្យល់លើការចេញនេះ និងអានុភាពផ្លូវច្បាប់នៃដីកាដំណោះស្រាយពីរក្នុងរឿងក្តី ០០៣ ម្ល៉េះខ្លួននឹងប្រាកដជាធ្វើដូច្នោះហើយ។

18. ការអះអាងរបស់ មាស មុត ថា សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ អ.ជ.ស.ដ ពេលនេះ "លើកឡើងអំពីលទ្ធភាពនៃការចេញដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះដែលមិនអាចជំទាស់តវ៉ាបាន លងបន្លាច [គាត់] ជារៀងរហូត"[47] ហេតុដូច្នេះចាំបាច់ត្រូវមានការផ្អាកជាអចិន្ត្រៃយ៍នៃសំណុំរឿង ០០៣ លុះត្រាតែចៅក្រម អ.ប.ជ អាចឈានទៅដល់ការមូលមតិគ្នាជាឯកច្ឆន្ទ[48] គឺទាំងមិនត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ និងជាការទាយស្មានទាំងស្រុង។ ការប្តូរលទ្ធផលអនាគតទាំងអស់នៃសំណុំរឿង ០០៣ ដូចដែល មាស មុត ប្រើពាក្យនោះគឺជា"លទ្ធភាព"[49]។ កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៃសំណុំរឿង ០០៤/២ *មិនទាន់* បានបិទបញ្ចប់នៅឡើយទេ ហើយបច្ចុប្បន្ននេះកំពុងស្ថិតនៅចំពោះមុខ អ.ជ.ត.ក[50]។ ដូច្នេះ វាជារឿងឆាប់ពេកសម្រាប់ការថ្លែងក្នុងលក្ខណៈចាត់ថ្នាក់របស់ មាស មុត ថា "មិនមានលទ្ធភាពដែលថា [អ.ជ.ស.ដ] ឬ [អ.ជ.ត.ក] អាចធ្វើការត្រួតពិនិត្យដើម្បីដោះស្រាយការជាប់គាំងផ្នែកនីតិវិធី" នៅក្នុងករណីណាមួយនោះ[51]។ តាមពិត ការទាយស្មានដែលតម្រូវឲ្យឈានទៅដល់ការសន្និដ្ឋាននេះគឺមានពីរយ៉ាង៖ វាតម្រូវឲ្យ អ.ប.ជ ធ្វើសមត្តិកម្មមិនត្រឹមតែចំពោះលទ្ធផលនៃសំណុំរឿង០០៤/២ ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងចំពោះដំណើរការទៅមុខនៃសំណុំរឿង ០០៣ ផងដែរ ក្រោយពេលដែល

---

[44] កិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ទាក់ទងនឹង ការកាត់សេចក្តីនៅក្រោមច្បាប់កម្ពុជានូវឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ភ្នំពេញ ចុះថ្ងៃទី៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៣ ("កិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក")។

[45] ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតឲ្យមានអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាដើម្បីកាត់សេចក្តីឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដូចដែលបានធ្វើវិសោធនកម្ម ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៤ (នស/រកម/១០០៤/០០៦)។

[46] *សូមមើល* កិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក មាត្រា ១២(២), ១៣(១)។ ច្បាប់ អ.វ.ត.ក មាត្រា ៣៣ថ្មី, ៣៥ថ្មី។ វិធាន ២១(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[47] ឯកសារ **D267/27** សារណាបន្ថែមលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ទំព័រ ១។

[48] ឯកសារ **D267/27** សារណាបន្ថែមលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ៤៦, ៥២។

[49] *សូមមើលបន្ថែមខាងក្នុង* កថាខណ្ឌ ២៧-៣១។

[50] *សូមមើលខាងលើ* កថាខណ្ឌ១១។

[51] ឯកសារ **D267/27** សារណាបន្ថែមលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ចំណងជើងលេខ III.គ។ *សូមមើលផងដែរ* កថាខណ្ឌ ៤០-៤៣, ៥១។

ខ្លួនបានចេញសេចក្ដីសម្រេចរបស់ខ្លួន។ អ.ប.ជ បានបញ្ជាក់នៅក្នុងឱកាសជាច្រើនថា ខ្លួនមិនចេញសេចក្ដីសម្រេចលើបញ្ហាបែបសមត្ថកម្មទេ[52]។

19. ស.ព.អ មិនមានចេតនាតវ៉ាក្ដីលើបណ្ដឹងសាទុក្ខសំណុំរឿង ០០៤/២ របស់គាត់ទៅកាន់ អ.ជ.ត.ក ក្នុងបរិបទនៃចម្លើយតបនេះទេ ការសម្រេចចុងក្រោយ គឺជាបញ្ហាសម្រាប់ អ.ជ.ត.ក ដែលត្រូវសម្រេច មិនមែនជាសិទ្ធិបុព្វក្រ័យរបស់ មាស មុត ទេ។ ទោះជាយ៉ាងណា និយាយដោយសង្ខេប វាមិនត្រឹមត្រូវទាល់តែសោះដែលថា អ.ជ.ត.ក "មិនមានយុត្តាធិការក្នុងការសម្រេច" ពីព្រោះសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ អ.ជ.ស.ដ មិនមែនជា "ដីកាសម្រេចដែលមានអានុភាព បិទបញ្ចប់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធី"សម្រាប់គោលបំណងនៃវិធាន ១០៤(៤)[53]ទេ។ ភាពនៅស្ងៀមរបស់ អ.ជ.ស.ដ ក្រោយពេលត្រូវបានប្ដឹងឱ្យទទួលយកនៅថ្ងៃទី១៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩ ដែលបានបញ្ចប់ក្នុងសេចក្ដីថ្លែងការណ៍របស់ អ.ជ.ស.ដ និងការបង្វិលសារណារបស់ភាគីត្រឡប់មកភាគីដើម[54] បង្កើតបានជា "សេចក្ដីសម្រេច" មួយ ដែលផ្ដល់លទ្ធភាពឱ្យមានការប្ដឹងសាទុក្ខទៅកាន់ អ.ជ.ត.ក។ យុត្តិសាស្ត្ររបស់ អ.ជ.ត.ក និង អ.ជ.ស.ដ រួមទាំងសេចក្ដីសម្រេចលើបណ្ដឹឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ប្រឆាំងនឹង "ការបដិសេធតាមការសន្មត់" នៃពាក្យសុំរបស់គាត់[55] បញ្ជាក់ច្បាស់ថា

---

[52] *សូមមើល ឧទា.* **D158/1** សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើរបស់ មាស មុត សុំអង្គបុរេជំនុំជម្រះបកស្រាយទូលាយអំពីវិសាលភាពដែលអាច អនុញ្ញាតបាននៃបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់ដីកាដំណោះស្រាយ និង បញ្ជាក់បំភ្លឺអំពីនីតិវិធីមោឃភាព ដីកាដំណោះស្រាយ ឬ ផ្នែកនានានៃដីកាដំណោះស្រាយ ប្រសិនបើចាំបាច់ ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៦ កថាខណ្ឌ ១៤។ សំណុំរឿង០០៤/២-ឯកសារ **D208/1/1/2** សាលដីកាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ តា អាន ប្រឆាំងដីកា សម្រេចបដិសេធសំណើរបស់គាត់ស្នើសុំព័ត៌មានទាក់ទងនឹងករណីខ្វែងយោបល់គ្នារបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត នៅថ្ងៃទី០៥ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣ ចុះថ្ងៃទី២២ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៥ កថាខណ្ឌ ៨ និងការដកស្រង់ខាងក្នុងនោះ។

[53] ឯកសារ **D267/27** សារណាបន្ថែមលើណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៤២។

[54] *សូមមើល* សំណុំរឿង០០៤/២-**E004/2/1** បណ្ដឹងសាទុក្ខជាបន្ទាន់របស់ ស.ព.អ ជូនទៅ អ.ជ.ត.ក កថាខណ្ឌ ២៩-៣០។

[55] *សូមមើល ឧទា.* ឯកសារ **D87/2/2** សេចក្ដីសម្រេចលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ប្រឆាំងនឹងការបដិសេធតាមការសន្មតរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ទៅលើសារណារបស់ មាស មុត ចំនួនដប់បួនច្បាប់ដែលបានដាក់ទៅ [ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត] ចុះថ្ងៃទី២៣ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៤ កថាខណ្ឌ ១០-១១។ ឯកសារ **D120/1/1/2** សាលដីកាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ប្រឆាំងនឹងការបដិសេធតាមការសន្មតរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ចំពោះញត្តិរបស់ មាស មុត សុំលុបចោលដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៥ កថាខណ្ឌ ៧-៨ (ដោយការរំលឹកឡើងវិញថា អនុលោមតាមវិធាន ៧៣ និង ៧៤ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង អ.ប.ជ មានយុត្តាធិការនឹងស្ដាប់នូវបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹង "សេចក្ដីសម្រេច" ឬ "ដីកាបង្គាប់" ដែលបានចេញដោយ ស.ច.ស ប៉ុន្តែថា នៅក្នុងកាលៈទេសៈមួយចំនួន ការមិនចាត់ការរបស់ ស.ច.ស នឹងបណ្ដាលឱ្យមានការបដិសេធតាមការសន្មត ដែលតម្រូវឱ្យមានអន្តរាគមន៍របស់ អ.ប.ជ ដើម្បីរាំងការបាត់បង់សិទ្ធិរបស់ភាគីអ្នកប្ដឹង)។

ភាពនៅស្មៀមរបស់អង្គជំនុំជម្រះដែលមានអានុភាពជាសេចក្ដីសម្រេច អាចប្ដឹងសាទុក្ខបាន[56]។ នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/២ អ.ជ.ស.ដ បានរំលត់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រឆាំងនឹង អោ អាន ជាធរមាន ដោយមិនបានឈានដល់ដំណាក់កាលសាលក្រម ដែលធ្វើឱ្យបញ្ហានេះស្ថិតក្រោមការប្ដឹងសាទុក្ខភ្លាមៗអនុលោមតាមវិធាន ១០៤(៤)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង[57]។ ការអះអាងរបស់ មាស មុត ថា អ.ជ.ត.ក នឹងបែកសំឡេងជាផ្នែកខាងចៅក្រមជាតិ និងអន្តរជាតិនោះ[58] គឺគ្រាន់តែជាទាយស្មានតែប៉ុណ្ណោះ។

---

[56] *សូមមើល ឧទា.* សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ **E284/4/8** សេចក្ដីសម្រេចលើបណ្ដឹងសាទុក្ខភ្លាមៗប្រឆាំងនឹងសេចក្ដីសម្រេចលើកទីពីរ របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ស្ដីពីការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៃសំណុំរឿង ០០២ ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៣ "សេចក្ដីសម្រេចរបស់ អ.ជ.ត.ក ស្ដីពីការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី លើកទីពីរ" កថាខណ្ឌ ២១-២៦ (អ.ជ.ត.ក បានកត់សម្គាល់ថា អ.ជ.ស.ដ ខកខានមិនបានផ្ដល់នូវផែនការ ឬព័ត៌មានជាក់ស្ដែង ណាមួយទាក់ទងនឹងសំណុំរឿងជាបន្តបន្ទាប់ទៀតដែលត្រូវធ្វើសវនការនៅក្នុងដំណើរការនៃសំណុំរឿង០០២ ហើយផងដែរ ក៏មិនព្រមធ្វើការដោះស្រាយបញ្ហាណាមួយ ថាតើអាចនឹងត្រូវដំណើរការសវនាការជាបន្តបន្ទាប់យ៉ាងដូចម្ដេច។ អ.ជ.ត.ក បាន សម្រេចថា ការណ៍នេះ *តាមព្រឹត្តន័យ* នឹងបណ្ដាលឱ្យមានការជាប់គាំងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដែលមិនបានធ្វើតាមការសន្យា ជាក់ស្ដែងតទៅទៀតឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីឱ្យបានឈានដល់នូវការវិនិច្ឆ័យលើអង្គសេចក្ដីសម្រាប់ផ្នែកនៃការចោទប្រកាន់ដែល នៅសេសសល់ក្នុងដីកាដំណោះស្រាយ។ បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍នេះត្រូវបានរកឃើញថា អាចទទួលយកបាន តាមវិធាន ១០៤(៤)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង)។ *សូមមើលផងដែរ* សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ **A189/I/8** សាលដីកាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោក អៀង សារីទាក់ទងនឹងការចាត់តាំងអ្នកជំនាញផ្នែកចិត្តសាស្ត្រ ចុះថ្ងៃទី២១ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨ កថាខណ្ឌ ២២-២៤ (ដោយរកឃើញថាការខកខានរបស់ ស.ច.ស មិនបានសម្រេចឱ្យបានឆាប់រហ័សនៅលើសំណើរបស់មេធាវីការពារក្ដី នៅក្នុងកាលៈទេសៈដែលមានការពន្យារពេលមួយនៅក្នុងការធ្វើសេចក្ដីសម្រេចនេះ បានដកហូតលទ្ធភាពរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងការបានមកនូវផលប្រយោជន៍ដែលគាត់បានស្វែងរក នាំឱ្យមានការបដិសេធតាមការសន្មតនៅក្នុងការអនុវត្ត ដែលរឿងនេះអាចប្ដឹងឧទ្ធរណ៍បាន)។ សំណុំរឿង០០៤/២-ឯកសារ **A117/2/2** សាលដីកាសម្រេចលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការបដិសេធតាមការសន្មតលើសំណើលើកទីបួនរបស់ តា អាន សុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ ចុះថ្ងៃទី២២ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៤ កថាខណ្ឌ ៨។

[57] សំណុំរឿង ០០២-ឯកសារ **E284/4/8** សេចក្ដីសម្រេចរបស់ អ.ជ.ត.ក ស្ដីពីការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីលើកទីពីរ កថាខណ្ឌ ២១។ *សូមមើលផងដែរ* សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ **E138/1/7** សេចក្ដីសម្រេចលើបណ្ដឹងសារទុក្ខភ្លាមៗ ប្រឆាំងនឹងសេចក្ដីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដែលបង្គាប់ឱ្យដោះលែងជនជាប់ចោទ អៀង ធីរិទ្ធ, ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១ ("សេចក្ដីសម្រេចរបស់ អ.ជ.ត.ក លើសំណុំសុំដោះលែងលើកទីមួយរបស់ អៀង ធីរិទ្ធ") កថាខណ្ឌ ១៥។ សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ **E163/5/1/13** សេចក្ដីសម្រេចលើបណ្ដឹងសាទុក្ខភ្លាមៗរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាប្រឆាំងនឹងសេចក្ដីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងស្ដីពីវិសាលភាពនៃសំណុំរឿងលេខ ០០២/០១ ចុះថ្ងៃទី៨ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣, កថាខណ្ឌ ២២ ("[អ.ជ.ត.ក] រំឭកថា សិទ្ធិប្ដឹងសាទុក្ខដែលមានចែង...នៅពេលដែលកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីត្រូវបានបញ្ចប់ដោយមិនទាន់ ចេញសាលក្រម ដូច្នេះទើបភាគីមិនមានឱកាសដាក់បណ្ដឹងសាទុក្ខប្រឆាំងនឹងសាលក្រម")។ សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ **E301/9/1/1/3** សេចក្ដីសម្រេចលើបណ្ដឹងសាទុក្ខភ្លាមៗរបស់ ខៀវ សំផន ប្រឆាំងនឹងសេចក្ដីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលា ដំបូង លើការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីបន្ថែមលើសំណុំរឿង០០២ និងវិសាលភាពនៃសំណុំរឿង០០២/០២ ចុះថ្ងៃទី២៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០១៤ កថាខណ្ឌ ១៧។

[58] ឯកសារ **D267/27** សារណាបន្ថែមលើណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៤៣។

20. សំណើរបស់ មាស មុត ដែលថា អ.ប.ជ ធ្វើសេចក្ដីសម្រេចរបស់ខ្លួនក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ ផ្អែកលើសកម្មភាពរបស់អង្គជំនុំជម្រះផ្សេងទៀតក្នុងរឿងក្ដីផ្សេងនោះ គឺជាការប៉ុនប៉ងខុសច្បាប់ដើម្បីកំហិតឯករាជ្យភាពតុលាការរបស់ អ.ប.ជ ដែលត្រូវបានធានាដោយក្របខណ្ឌច្បាប់ អ.វ.ត.ក[59] និង រដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា[60]។ ដូច្នេះ ការទទួលយកសារណាបន្ថែមលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននេះ គឺមិនអនុញ្ញាតទេ។ សំណើរបស់ មាស មុត ឲ្យមានការមូលមតិគ្នាជាឯកច្ឆ័ន្ទក្នុងចំណោមចៅក្រម អ.ប.ជ[61] ក៏មិនត្រឹមត្រូវដូចគ្នាដែរ។ ខណៈដែលចៅក្រមត្រូវបាន*លើកទឹកចិត្ត*ឲ្យធ្វើការឆ្ពោះទៅរកការមូលមតិគ្នាជាឯកច្ឆ័ន្ទដោយកិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក[62] ច្បាប់ស្ដីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក[63]ក្ដី ក៏បទប្បញ្ញត្តិដូចគ្នាទាំងអស់នេះទទួលស្គាល់ថា ការមូលមតិគ្នាជាឯកច្ឆ័ន្ទមិនជាលក្ខខណ្ឌតម្រូវទេ និងអាចធ្វើមិនបានផងដែរ។

21. ការទទួលយកសារណាបន្ថែមលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត បន្ថែមលើសំណើសុំការបញ្ជាក់បំភ្លឺ អាចនឹងមានការពន្យារពេល*ច្រើន* ចំពោះការសម្រេចសេចក្ដីរបស់ អ.ប.ជ ក្នុងរឿងក្ដី ០០៣។ មាស មុត អះអាងឥតលាក់លៀមថា ការណ៍នេះ "នឹងមិនបង្កព្យសនកម្មដល់ភាគីណាមួយឡើយ ហើយក៏មិនប៉ះពាល់ដោយមិនត្រឹមត្រូវដល់ក្របខណ្ឌពេលវេលារបស់ [អ.ប.ជ] ក្នុងការសម្រេចសេចក្ដីលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ខ្មែរ ក្នុងរឿងក្ដី ០០៣ ដែរ"[64] ដោយសារ អ.ប.ជ មិនរំពឹងថា នឹងចេញសេចក្ដីសម្រេចរបស់ខ្លួនទេ រហូតដល់ត្រីមាសទីបីនៃឆ្នាំ២០២០។ ដោយយោងទៅលើដំណាក់កាលច្រើននៃវិវាទកម្មដែលបានព្យាករណ៍ដោយសំណើសុំការបញ្ជាក់បំភ្លឺនោះ[65] ឥឡូវនេះសារណាបន្ថែមលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ដែលរួមបញ្ចូលទាំងសំណើមួយផ្សេងទៀតសុំឲ្យមានសវនាការផ្ទាល់មាត់ផងនោះ[66] ការអះអាងរបស់ មាស មុត នៅតែគ្មានមូលដ្ឋាន។

---

[59] កិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក មាត្រា ៣(៣)។ ច្បាប់ អ.វ.ត.ក មាត្រា ១០ថ្មី, ១២។

[60] ច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលបានអនុមតិនៅថ្ងៃទី២១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩៣, មាត្រា៥១ ("អំណាចបែងចែកដាច់ពីគ្នា រវាងអំណាចនីតិបញ្ញត្តិ អំណាចនីតិប្រតិបត្តិ និងអំណាចតុលាការ") មាត្រា១២៨ ("អំណាចតុលាការ ធានារក្សាអនាគតិ និងការពារសិទ្ធិសេរីភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ") មាត្រា១២៩ ("មានតែចៅក្រមទេ ដែលមានសិទ្ធិជំរះក្ដី") មាត្រា១៣០ ("គ្មានអង្គការណាមួយ នៃអំណាចនីតិបញ្ញត្តិ ឬនីតិប្រតិបត្តិ អាចទទួលអំណាចតុលាការអ្វីបានឡើយ")។

[61] ឯកសារ **D267/27** សារណាបន្ថែមលើណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៤៦, ៥២។

[62] កិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក មាត្រា ៤។

[63] ច្បាប់ អ.វ.ត.ក មាត្រា ១៤ថ្មី។

[64] ឯកសារ **D267/27** សារណាបន្ថែមលើណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ទំព័រ ១។

[65] *សូមមើល* ឯកសារ **D266/20** & **D267/25** ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ លើការសុំការបញ្ជាក់បំភ្លឺ កថាខណ្ឌ ១០។

[66] ឯកសារ **D267/27** សារណាបន្ថែមលើណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ទំព័រ ១។

អង្គសេចក្តី

ក. អ.ប.ជ មិនត្រូវបានតម្រូវឲ្យច្រានចោលដីកាដំណោះស្រាយទាំងពីរនៃសំណុំរឿង ០០៣ ទុកជាមោឃៈនោះទេ

22. ការអះអាងរបស់ មាស មុត ថា ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ និងដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់នៃរឿងក្តី ០០៣ ទាំងពីរនេះ ត្រូវតែទុកជាមោឃៈ ប្រសិនបើ អ.ប.ជ ដូចដែលខ្លួនបានធ្វើនៅក្នុងសំណុំរឿង០០៤/២[67] រកឃើញថា *ការចេញ* ដីកាដំណោះស្រាយផ្ទុយគ្នាគឺជារឿងខុសច្បាប់ នោះវាត្រូវបានភូតភរដោយសេចក្តីពិចារណានៃសំណុំរឿង០០៤/២ ខ្លួនវាផ្ទាល់។ អង្គហេតុដែលថា ចៅក្រមទាំងប្រាំនៃ អ.ប.ជ បានពិចារណាលើអង្គសេចក្តីនៃដីកាដំណោះស្រាយក្រោយពេលធ្វើការកំណត់ថា *ការចេញ* ដីកាដំណោះស្រាយពីរខ្វែងគ្នាគឺខុសច្បាប់ គឺជាសេចក្តីសម្រេច*ជាឯកច្ឆ័ន្ទ* និងច្បាស់លាស់របស់ អ.ប.ជ ថា កំហុសរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ("ស.ច.ស") *មិន* ធ្វើឲ្យដីកាដំណោះស្រាយទាំងនោះទៅជាមោឃៈដោយស្វ័យប្រវត្តិឡើយ[68]។

23. ប្រសិនបើ ដីកាដំណោះស្រាយទាំងពីរមិនមានសុពលភាពជាស្វ័យប្រវត្តិស្របតាមក្របខណ្ឌច្បាប់ អ.វ.ត.ក នោះ ចៅក្រមទាំងប្រាំមុខជាបាន (i) ប្រើ "សិទ្ធិអំណាចត្រួតពិនិត្យជាពិសេស"[69] និង "អនុវត្តសិទ្ធិអំណាចពិនិត្យយ៉ាងទូលំទូលាយ *ដើម្បីស្តារនីត្យានុកូលភាព និងការដោះស្រាយចំពោះកំហុសផ្នែកនីតិវិធី* ដែលបង្កឡើងដោយសកម្មភាពមិនស្របច្បាប់របស់ [ស.ច.ស] នៅក្នុងសំណុំរឿងនេះហើយ"[70] (ii) បញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា "ផលប៉ះពាល់" នៃការរកឃើញរបស់ពួកគេលើ *ការចេញ* ដីកាដំណោះស្រាយខ្វែងគ្នា ត្រូវបានបានដោះស្រាយនៅក្នុងមតិយោបល់ដាច់ដោយឡែករបស់ខ្លួន[71] ឬ (iii) បានពិចារណាលើអង្គសេចក្តីនៃដីកាដំណោះស្រាយ[72]។ តាមពិត ទាំងចៅក្រម

---

[67] *សូមមើលខាងលើ* កថាខណ្ឌ ៧។

[68] *ផ្ទុយពី* ឯកសារ **D267/27** សារណាបន្ថែមលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២៦-៣២។

[69] សំណុំរឿង០០៤/២-**D359/24** & **D360/33** សេចក្តីពិចារណាលើសំណុំរឿង ០០៤/២, កថាខណ្ឌ ១២៤ (ជាឯកច្ឆ័ន្ទ)។

[70] សំណុំរឿង០០៤/២-ឯកសារ **D359/24** & **D360/33** សេចក្តីពិចារណាលើសំណុំរឿង ០០៤/២, កំណត់សម្គាល់ ជើងទំព័រលេខ ៥៩ (សង្កត់ន័យបន្ថែម) (ជាឯកច្ឆ័ន្ទ)។ *សូមមើលផងដែរ* កថាខណ្ឌ ៤៧ (ជាឯកច្ឆ័ន្ទ) ["អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ថា អំណាចក្នុងការ ត្រួតពិនិត្យរបស់ខ្លួនជាសភាស៊ើបសួរទីពីរ អាចរួមមាន (i) អំណាចរបស់សភាស៊ើបសួរក្នុងការបោសសម្អាតភាពមិនប្រក្រតីនៅ ក្នុងនីតិវិធីដែលខ្លួនបានទទួលវិនិច្ឆ័យ មុនពេលបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះ"]។

[71] សំណុំរឿង០០៤/២-**D359/24** & **D360/33** សេចក្តីពិចារណាលើសំណុំរឿង ០០៤/២, កថាខណ្ឌ ៨៩, ១២៤ (ជាឯកច្ឆ័ន្ទ)។

[72] សំណុំរឿង០០៤/២-ឯកសារ **D359/24** & **D360/33** សេចក្តីពិចារណាលើសំណុំរឿង ០០៤/២, មតិយោបល់របស់ចៅក្រមជាតិ, កថាខណ្ឌ ២០៤-២៩៤ និង មតិយោបល់របស់ចៅក្រមអន្តរជាតិ, កថាខណ្ឌ ៣០៣-៦៨៤។

ជាតិ និងទាំងចៅក្រមអន្តរជាតិមិនបានសម្រេចថា ដីកាដំណោះស្រាយ *ទាំងពីរ* ត្រូវបានទុកជាមោឃៈនោះទេ[73]។

24. ការប៉ុនប៉ងរបស់ មាស មុត ក្នុងការពង្រីកវិធាន ៦៧(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ឲ្យហួសពីអត្ថន័យធម្មតា និងគោលបំណងរបស់វា ដើម្បីអះអាងថាវិធាននេះធ្វើឲ្យដីកាដំណោះស្រាយពីរខ្វែងគ្នាទៅជាមោឃៈដោយស្វ័យប្រវត្តិនោះ[74] គឺធ្វើឲ្យយល់ច្រឡំដោយមូលហេតុជាច្រើន។ ទីមួយ ភាសាច្បាស់លាស់នៃវិធាន ៦៧(២) ដែលបានឆ្លុះបញ្ចាំងនៅក្នុងមាត្រា ២៤៧ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា[75] បញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា វាមិនអាចអនុវត្តបាននៅក្នុងករណីនេះ៖ វាអនុវត្តបាន *តែ* ទៅលើដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ និងចែងថា ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ មោឃៈ *តែ* នៅពេលណាដែលខ្លឹមសាររបស់វា មិនមាន "អត្តសញ្ញាណនៃជនជាប់ចោទ ការបង្ហាញអំពីអង្គហេតុ និងការកំណត់ប្រភេទបទល្មើស [...] មានទាំងបទប្បញ្ញត្តិនៃបទឧក្រិដ្ឋដែលពាក់ព័ន្ធ និងប្រភេទនៃការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ"។ ជាងនេះទៀត "វិធាននៃការបកស្រាយច្បាប់ស៊ីវិល" ដែល មាស មុត ស្វែងរកជាជំនួយនោះ[76] ប្រើដើម្បីបញ្ជាក់តែអំពីភាពមិនអាចអនុវត្តបានរបស់វាប៉ុណ្ណោះ។ វិធាន ៦៧(២) ដោះស្រាយតែ*ខ្លឹមសារ* នៃដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ មិនមែនកាលៈទេសៈនានានៃការចេញដីកាទេ ហើយ "គោលការណ៍សំខាន់ៗដែលជាមូលដ្ឋានគ្រឹះ និងគោលបំណង" របស់វា[77] គឺត្រូវធានាថា ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ជូនដំណឹងដល់ជនជាប់ចោទអំពីលក្ខណៈ និងបទចោទនៃរឿងក្តីប្រឆាំងនឹងគាត់[78]។ ដោយយោងទៅលើសារសំខាន់ជាមូលដ្ឋាននៃ

[73] ចៅក្រមជាតិបាននិយាយថា ផលប៉ះពាល់គឺថា "ដីកាដំណោះស្រាយ (ដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់) [...] ត្រូវតម្កល់ទុកជាបានការ"។ ចៅក្រមអន្តរជាតិបាននិយាយថា ផលប៉ះពាល់គឺថា "ដីកាដំណោះស្រាយ (ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ) ត្រូវមានសុពលភាព"។ *សូមមើល* សំណុំរឿង០០៤/២-ឯកសារ **D359/24** & **D360/33** សេចក្តីពិចារណាលើសំណុំរឿង ០០៤/២, KH 01634897 (យោបល់របស់ចៅក្រមជាតិ) និងកថាខណ្ឌ ៣២៦ (យោបល់របស់ចៅក្រមអន្តរជាតិ)។

[74] ឯកសារ **D267/27** សារណាបន្ថែមលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២៧-២៩, ៣២។

[75] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា, ចុះថ្ងៃទី៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៧, មាត្រា ២៤៧ ["ប្រសិនបើ[ចៅក្រម] យល់ឃើញថាអំពើនោះ ជាបទឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈិម ឬ បទលហុ ចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចបញ្ជូនជនត្រូវចោទ ទៅមុខតុលាការជំនុំជម្រះ។ ដីកាត្រូវរៀបរាប់អំពើដែលត្រូវចោទប្រកាន់ និងឈ្មោះបទល្មើសតាមច្បាប់"]។

[76] ឯកសារ **D267/27** សារណាបន្ថែមលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២៩។

[77] ឯកសារ **D267/27** សារណាបន្ថែមលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២៩ *ដោយបានលើកឡើងពី* **E50/3/1/4** សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗរបស់ ខៀវ សំផន ស្តីពីសំណើសុំដោះលែងជាបន្ទាន់ ថ្ងៃទី៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១១ កថាខណ្ឌ ៣១។

[78] *សូមមើល ឧទា.* សំណុំរឿង០០១-ឯកសារ **D99/3/42** សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះលើករណីរបស់ កាំង ហ្កេចអ៊ាវ ហៅ ឌុច ចុះថ្ងៃទី៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨ ("សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយរបស់ ឌុច") កថាខណ្ឌ ៤៦-៤៧,៥០។ សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ **D97/14/15** & **D97/15/9** & **D97/16/10** &

ការជូនដំណឹងនេះ វិធានរួមបញ្ចូលលក្ខខណ្ឌតម្រូវដែលស្ថិតក្រោមមោឃភាព។ ដូច្នេះ វាបម្រើតែគោលបំណងជាក់លាក់ណាដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះប៉ុណ្ណោះ ហើយក៏មិនបានលើកឡើង និងមិនមានចេតនា ដូច មាស មុត អះអាងថា រាល់វិការៈផ្នែកនីតិវិធីទាំងអស់នាំឲ្យដីកាដំណោះស្រាយទៅជាមោឃៈនោះឡើយ។ ប្រសិនបើអ្នកធ្វើសេចក្តីព្រៀងមានគោលបំណងដាក់បញ្ចូលលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យណាផ្សេងទៀតនោះ ម្ល៉េះពួកគេបានធ្វើដូច្នោះហើយ។ ជាទូទៅមិនមាន *ចន្លោះប្រហោង* នៅក្នុងវិធាន ៦៧(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដូចដែល មាស មុត អះអាងទាំងខុសនោះឡើយ[79]។

25. ស្រដៀងគ្នានេះដែរ វិធាន ៧៦(៥) *មិន* បានបង្ហាញថា "ក្របខណ្ឌរបស់ អ.វ.ត.ក តម្រូវថា ដីកាដំណោះស្រាយដែលមានវិការៈផ្នែកនីតិវិធីនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ គួរត្រូវបានធ្វើមោឃភាព ហើយត្រូវដកចេញពីសំណុំរឿង"[80]។ ទីមួយ ដូចដែល មាស មុត កត់សម្គាល់[81] អ.ប.ជ បានសម្រេចរួចហើយថា វិធាន ៧៦ - ដែលគ្របដណ្តប់លើនីតិវិធីមោឃភាពសម្រាប់កិច្ចដែលបានធ្វើក្នុងអំឡុងពេលស៊ើបសួរ - មិនអនុវត្តចំពោះដីកាដំណោះស្រាយទេ។ វិធាន ៧៦(២) មិនរាប់បញ្ចូលការដាក់ពាក្យសុំមោឃភាព ក្រោយពេលចេញដីកាដំណោះស្រាយឡើយ ហើយតាមវិធាន ៧៦(៤) អ.ប.ជ អាចមិនទទួលយកពាក្យសុំមោឃភាពដែល "ទាក់ទងនឹងដីកាដែលបើកផ្លូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍"[82]។ ក្នុងករណីណាក៏ដោយ មាស មុត បកស្រាយបទប្បញ្ញត្តិខុស[83] ដោយយល់ច្រឡំអំពីវិការៈផ្នែកនីតិវិធីដែលបានចោទប្រកាន់ អមដោយឧទាហរណ៍នានាដែលអង្គជំនុំជម្រះបានពិនិត្យរួចហើយលើពាក្យសុំមោឃភាពដែលមានសំអាងហេតុ[84] និង "សម្រេចទុកជាមោឃៈកិច្ចស៊ើបសួរ"[85]។ ក្នុងការធ្វើដូច្នោះ គាត់ក៏បានមើលរំលងវិធាន ៤៨[86] ផងដែរ ដោយបានបង្ហាញថា

D97/17/6 សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចរបស់សហ ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតចំពោះការអនុវត្តសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម (JCE) ចុះថ្ងៃទី២០ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១០ កថាខណ្ឌ ៣១-៣២។ ច្បាប់ អ.វ.ត.ក មាត្រា ៣៥ថ្មី។

[79] ឯកសារ **D267/27** សារណាបន្ថែមលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២៨។

[80] ឯកសារ **D267/27** សារណាបន្ថែមលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៣២, កំណត់សំគាល់ជើងទំព័រ ១៣០។

[81] ឯកសារ **D267/27** សារណាបន្ថែមលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២៧។

[82] ឯកសារ **D158/1** សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់ មាស មុត សុំអង្គបុរេជំនុំជម្រះបកស្រាយទូលាយអំពីវិសាលភាពដែលអាចអនុញ្ញាតបាននៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់ដីកាដំណោះស្រាយ និង បញ្ជាក់បំភ្លឺអំពីនីតិវិធីមោឃភាព ដីកាដំណោះស្រាយ ឬ ផ្នែកនានានៃដីកាដំណោះស្រាយប្រសិនបើចាំបាច់ ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៦, កថាខណ្ឌ ១៧-១៨។

[83] ឯកសារ **D267/27** សារណាបន្ថែមលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ១៣០។

[84] វិធាន ៧៦(១)-(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[85] វិធាន ៧៦(៥) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

ក្របខណ្ឌច្បាប់ អ.វ.ត.ក មិនព្យាករណ៍ទុកជាមុននូវរាល់វិការៈផ្នែកនីតិវិធីទាំងអស់ដែលនាំឱ្យសេចក្ដីសម្រេចជាលទ្ធផល ឬ សកម្មភាពមួយទៅជាមោឃៈ*ពីពេលចាប់ផ្ដើម* នោះទេ។ អ.ជ.ត.ក បានសម្រេចថា "ពុំមែនកំហុសនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីទាំងអស់ សុទ្ធតែនាំទៅរកការកែប្រែសាលក្រមឡើយ លើកលែងតែកំហុសនោះបណ្ដាលឱ្យ "មានលទ្ធផលមិនយុត្តិធម៌ទាំងស្រុង នៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីរបស់តុលាការ""[87]។

26. សរុបមក មាស មុត ខកខានមិនបានកំណត់អត្តសញ្ញាណច្បាប់ស្ដីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក ណាមួយដែលគាំទ្រដល់ការអះអាងរបស់គាត់ដែលថា ការចេញខុសច្បាប់នៃដីកាដំណោះស្រាយពីរខ្វែងគ្នានាំឱ្យដីកាទាំងពីរនោះទៅជាមោឃៈនោះឡើយ។ ការយោងនានារបស់គាត់ទៅរកឧទាហរណ៍ពីរនៅតុលាការ*ចំពោះកិច្ច* ពេលដែលសេចក្ដីសម្រេចត្រូវបានរកឃើញថាមោឃៈ ដោយសារតែពួកវាត្រូវបានចេញ*ហួសពីសិទ្ធិអំណាចផ្លូវច្បាប់* (ដោយគ្មានសិទ្ធិអំណាចច្បាប់) គឺមិនត្រឹមត្រូវទេ[88]។ ជាក់ស្ដែង ការចេញយ៉ាងហោចណាស់ដីកាដំណោះស្រាយមួយ គឺមិនត្រឹមតែស្ថិតនៅក្នុងអំណាចរបស់ ស.ច.ស ប៉ុណ្ណោះទេ តែវា*ត្រូវបានតម្រូវ*[89] ជាចំណុចដែលសេចក្ដីពិចារណាក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/២ បានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់[90]។

---

[86] វិធាន ៤៨ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ["កិច្ចស៊ើបសួរ ឬ កិច្ចរបស់អង្គជំនុំជម្រះ អាចត្រូវបានចាត់ទុកជាមោឃៈ តែចំពោះករណីមិនគោរពវិធានបញ្ញត្តិ ដែលធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់ភាគីដែលដាក់ពាក្យសុំប៉ុណ្ណោះ"]។

[87] សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ **F36** សាលដីកា ចុះថ្ងៃទី២៣ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៦ កថាខណ្ឌ ១០០។

[88] ឯកសារ **D267/27** សារណាបន្ថែមលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ៣១ *ដោយលើកឡើងពី Kupreškić និងគូកន* សំណុំរឿង IT-95-16-AR73.3 អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍, សាលដីកាលើបណ្ដឹងសាទុក្ខដោយ Dragan Papić ប្រឆាំងនឹងសេចក្ដីសម្រេចឱ្យបន្តដំណើរការដោយការបណ្ដេញចេញ ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៩, កថាខណ្ឌ ១៤។ *Ntuyahaga* សំណុំរឿង ICTR-98-40-T, ចៅក្រម Laïty Kama, Lennart Aspegren និង Navanathem Pillay, សេចក្ដីប្រកាសអំពីចំណុចច្បាប់, ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៩៩, កថាខណ្ឌ ១៧។

[89] វិធាន ៦៧(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា មាត្រា ២៤៧។ សំណុំរឿង០០១-ឯកសារ **D99/3/42** សាលដីកាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយ កថាខណ្ឌ ២៩, ៣៣, ៣៧-៣៨។ សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ **D198/1** ដីការបស់ ក.ស.ច.ស សម្រេចលើសំណើសុំឱ្យបំភ្លឺ កថាខណ្ឌ ១០។ សាលាវិនិច្ឆ័យ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៧ លេខ ៧៦-៩១.៤៤២ ["Le juge d'instruction avait l'obligation d'instruire, puis de statuer par une ordonnance de règlement sur l'ensemble des faits" […] "Le juge est tenu de statuer par ordonnance du règlement sur tous les faits dont il a été régulièrement saisi"។ ការបកប្រែក្រៅផ្លូវការ៖ "ចៅក្រមស៊ើបសួរមាន កាតព្វកិច្ចត្រូវស៊ើបអង្កេត ហើយបន្ទាប់មកត្រូវចេញដីកាគ្របដណ្ដប់លើគ្រប់អង្គហេតុទាំងអស់។ […] ចៅក្រមត្រូវមានកាតព្វកិច្ចប្រកាសគ្រប់អង្គហេតុទាំងអស់ដែលគាត់ត្រូវបានគេប្ដឹងឱ្យទទួលយកជាទៀងទាត់"។ សាលាវិនិច្ឆ័យ ចុះថ្ងៃទី៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៤ លេខ ០៣-៨៥.៩៨៣។

[90] សំណុំរឿង០០៤/២-ឯកសារ **D359/24** & **D360/33** សេចក្ដីពិចារណាលើសំណុំរឿង ០០៤/២, កថាខណ្ឌ ១០៥, ១២១-១២៤ (ជាឯកច្ឆ័ន្ទ)។

ខ. ការជាប់គាំងផ្នែកនីតិវិធីក្នុងរឿងក្តី ០០៣ មិនមែនជៀសមិនរួចនោះទេ

27. ការព្យាករណ៍របស់ មាស មុត អំពីការជាប់គាំងដែលមិនអាចជៀសរួចនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ គឺគ្មានមូលដ្ឋានទេ។ ប្រសិនបើពួកគេពឹងផ្អែកលើមូលដ្ឋានថា ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ និងដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់ ចាំបាច់ត្រូវបានទុកជាមោឃៈ បន្ទាប់ពីមានការកំណត់ថាការចេញដីកាពីរជាប់គ្នាៗគឺជារឿងខុសច្បាប់ ដូចបានពិភាក្សារួចហើយនោះ[91] គឺជារឿងខុស។ ហេតុដូច្នេះគ្មានលក្ខខណ្ឌសម្រាប់ឱ្យ អ.ប.ជ បញ្ជូនបញ្ហានេះត្រឡប់ទៅ ស.ច.ស វិញ ឬ ដឹកនាំការត្រួតពិនិត្យ *សាជាថ្មី* ឡើងវិញដោយខ្លួនឯងឡើយ[92]។ ទោះនៅក្នុងករណីណាក៏ដោយ ការវិភាគរបស់ មាស មុត អំពីផលប៉ះពាល់ផ្នែកអនុវត្តចំពោះជម្រើសទាំងពីរ គឺពោរពេញដោយការស្មាន ហើយការអះអាងរបស់គាត់ថា អ.ប.ជ មិនអាចបំពេញកិច្ចបាន ក្នុងពេលគ្មានភាពឯកច្ឆ័ន្ទដែលមានការធានានោះ[93] គឺមានកំហុសជាមូលដ្ឋាន[94]។ អ.ប.ជ បានដឹងអំពីកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួនទាំងអស់ ដើម្បី "ការពារផលប្រយោជន៍របស់ជនត្រូវចោទ និងធានាអំពីសច្ចភាពផ្លូវច្បាប់" និង "កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដោយត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌ និងគោរពគោលការណ៍តទល់មុខគ្នា"[95] និងដើម្បី "ធានាចំពោះការគ្រប់គ្រងយុត្តិធម៌ឱ្យបានល្អ និងត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌"[96] នៅពេលស្វែងរករបៀបដោះស្រាយឱ្យបានសមស្រប រួមទាំងតម្រូវការចាំបាច់នៃការស្ទាបស្ទង់លើផលប៉ះពាល់ផ្នែកអនុវត្តទាំងអស[97]។

28. លើសពីនេះ មិនមានភាពមិនច្បាស់លាស់ផ្លូវច្បាប់ បានកើតចេញពីសេចក្តីពិចារណារបស់ អ.ប.ជ នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/២ ទេ។ ពេលដែល អ.ប.ជ បានកំណត់ថា *ការចេញ* ដីកាដំណោះស្រាយពីរ គឺជារឿងខុសច្បាប់ និងបានពិចារណាអំពីអនុភាពផ្លូវច្បាប់នៃដីកាដំណោះស្រាយនីមួយៗនោះ ភាពមិនច្បាស់លាស់ណាមួយត្រូវបានដកចេញហើយ។ បន្ទាប់ពីនោះ ដូចបានកំណត់ក្នុងសារណា

---

[91] *សូមមើល ខាងលើ,* កថាខណ្ឌ ២២-២៦។

[92] ឯកសារ **D267/27** បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ថែម, កថាខណ្ឌ ៣៣-៣៩។

[93] ឯកសារ **D267/27** បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ថែម, កថាខណ្ឌ ៣៤។

[94] *សូមមើល ខាងលើ,* កថាខណ្ឌ ២០, ២៨-៣១។

[95] សំណុំរឿង ០០៤/២-ឯកសារ **D359/24 & D360/33** សេចក្តីពិចារណាលើសំណុំរឿង ០០៤/២, កថាខណ្ឌ ៤៦, ៥១, ៥៤, ៦៨ (ដកស្រង់គ្រង់ កថាខណ្ឌ ៤៦) (ជាឯកច្ឆ័ន្ទ)។

[96] សំណុំរឿង ០០៤/២-ឯកសារ **D359/24 & D360/33** សេចក្តីពិចារណាលើសំណុំរឿង ០០៤/២, កថាខណ្ឌ ៥១ (ជាឯកច្ឆ័ន្ទ)។

[97] សំណុំរឿង ០០៤/២-ឯកសារ **D359/24 & D360/33** សេចក្តីពិចារណាលើសំណុំរឿង ០០៤/២, កថាខណ្ឌ ១០០ (ជាឯកច្ឆ័ន្ទ)។

ជាលាយលក្ខណ៍មុនៗរបស់ ស.ព.អ[98] គឺថាដោយសារ អ.ប.ជ មិនអាចរកបាននូវសំឡេងភាគច្រើនលើសលុបដើម្បីបដិសេធដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ នោះគោលជំហរ "ជាស្វ័យប្រវត្តិ និងជាកត្តាកំណត់" ដែលថា "កិច្ចស៊ើបសួរត្រូវបន្ត"[99] ដូចមានចែងក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក និងវិធានផ្ទៃក្នុង តម្រូវឱ្យធ្វើចំណាត់ការដើម្បីធ្វើយ៉ាងណាឱ្យសំណុំរឿងនេះបានទៅដល់ការជំនុំជម្រះដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ។ លទ្ធផលនេះគឺជាកាតព្វកិច្ច ទោះបី អ.ប.ជ ដូចក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/២ដែរ ខកខានមិនអាចរកបាននូវសេចក្តីសម្រេចមួយដែលមានសំឡេងភាគច្រើនលើសលុប លើសុពលភាពនៃដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់ក៏ដោយ។

29. ការនេះ គឺដោយសារយើងត្រូវគោរពចំពោះគោលជំហរស្វ័យប្រវត្តិ ដូចបានរៀបរាប់ដោយចៅក្រម អ.ប.ជ នៅទូទាំងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីរបស់ អ.វ.ត.ក ទាំងមូល រួមទាំងនៅក្រោយពេលបញ្ចប់ដំណើរការបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នៅចំពោះមុខ អ.ប.ជ ផង។ ត្រង់ចំណុចនេះ អង្គជំនុំជម្រះនេះ បានធ្វើការសង្កត់ធ្ងន់ជាឯកច្ឆ័ន្ទនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/២ ថា៖

> គោលការណ៍ជាមូលដ្ឋាន និងជាកត្តាកំណត់ចំពោះគោលជំហរស្វ័យប្រវត្តិ មិនអាចត្រូវបានទាត់ចោល ឬដកហូតឥទ្ធពល និងទម្ងន់ពេញទាំងស្រុងរបស់វាដោយការរៀបចំការបកស្រាយជាបណ្តាញ តាមរយៈការកេងចំណេញពីភាពមិនច្បាស់លាស់ដែលអាចមាននៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក និងវិធានផ្ទៃក្នុង ដើម្បីធ្វើឱ្យគោលការណ៍ស្នូលនៃកិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក នេះ ក្លាយទៅជាគ្មានន័យនោះទេ។ ការសម្រេចផ្សេងពីនេះនឹងនាំឱ្យមានលទ្ធផលផ្លូវច្បាប់មួយដែលមិនសមហេតុផលទាល់តែសោះ ដែលជាការរំលោភទៅលើច្បាប់អន្តរជាតិផង និងច្បាប់កម្ពុជាផង[100]។

[98] *សូមមើល* ឯកសារ **D266/2** បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ ស.ព.អ, កថាខណ្ឌ ១៩១-១៩៨។ ឯកសារ **D267/10** ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ ទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត, កថាខណ្ឌ ១៩-៥០។ ឯកសារ **D266/6** & **D267/11** ការឆ្លើយតបទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ ស.ព.អ, កថាខណ្ឌ ៦៧-៧១។

[99] សំណុំរឿង ០០៤/២-ឯកសារ **D359/24** & **D360/33** សេចក្តីពិចារណាលើសំណុំរឿង ០០៤/២, កថាខណ្ឌ ១០៦-១០៧, ១១១-១១២, ១១៦-១១៧ (ជាឯកច្ឆ័ន្ទ)។

[100] សំណុំរឿង ០០៤/២-ឯកសារ **D359/24** & **D360/33** សេចក្តីពិចារណាលើសំណុំរឿង ០០៤/២, កថាខណ្ឌ ១១២ (ជាឯកច្ឆ័ន្ទ)។ *សូមមើលផងដែរ* កថាខណ្ឌ ១១១ ពន្យល់អំពីគោលបំណងនៃគោលជំហរស្វ័យប្រវត្តិគឺដើម្បី "ធានាឱ្យមានយុត្តិធម៌ដោយប្រសិទ្ធិភាព" និង "ដើម្បីបញ្ចៀសនូវភាពជាប់គាំងផ្នែកនីតិវិធីដែលនឹងរំខានដល់ *មានជាអាទិ៍* ប្រសិទ្ធិភាពនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី"។

30. ដូច អ.ប.ជ បានពន្យល់ហើយថា[101] គោលជំហរជាស្វ័យប្រវត្តិនេះ ដកស្រង់ចេញពីមាត្រា ៥(៤) និង មាត្រា ៧(៤) នៃកិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក[102] ដែលបានទទួលដោយទាំងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងទាំង អ.ស.ប និងសរបញ្ជាក់នៅក្នុងមាត្រា ២៣ថ្មី នៃច្បាប់ស្ដីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក[103]។ បទប្បញ្ញត្តិទាំងនេះបង្ហាញឲ្យឃើញអំពីការសម្រេចចិត្តផ្នែកគោលនយោបាយច្បាស់លាស់ថា នៅក្នុងករណីមានការខ្វែងយោបល់គ្នា ស.ច.ស និងសហព្រះរាជអាជ្ញា អាចបំពេញកិច្ចដោយឯករាជ្យ ដើម្បីពន្លឿនកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ដែលអាច*បញ្ឈប់បាន* ដោយសំឡេងភាគច្រើនលើសលុបរបស់ចៅក្រម អ.ប.ជ តែប៉ុណ្ណោះ។ ការបកស្រាយនេះត្រូវបានគាំទ្រយ៉ាងពេញទំហឹងដោយភស្តុតាងនៃការបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់លាស់របស់ អ.ស.ប និង រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា នៅពេលពួកគេបញ្ចប់កិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក[104]។ វាក៏ត្រូវបានអនុវត្តស្របគ្នាជាឯកច្ឆ័ន្ទដោយចៅក្រម អ.ជ.ត.ក[105] និង អ.ប.ជ[106] ផងដែរ។ និយាយដោយឡែក អ.ប.ជ ថ្មីៗនេះបានបញ្ជាក់អះអាងថា៖

---

[101] សំណុំរឿង ០០៤/២-ឯកសារ **D359/24** & **D360/33** សេចក្ដីពិចារណាលើសំណុំរឿង ០០៤/២, កថាខណ្ឌ ៩៣, ១០៧, ១១១, ១១៦-១១៧ (ជាឯកច្ឆ័ន្ទ)។

[102] កិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក, មាត្រា ៥(៤) (តម្រូវថា កិច្ចស៊ើបសួរ*ត្រូវ*ធ្វើបន្ត វៀរលែងតែមាត្រា ៧ ត្រូវបានអនុវត្ត (សង្កត់ន័យដើម)។ មាត្រា ៧(៤) (តម្រូវថា ប្រសិនបើ អ.ប.ជ មិនអាចដោះស្រាយការខ្វែងយោបល់គ្នាតាមរយៈសំឡេងភាគច្រើនលើសលុប កិច្ចស៊ើបសួរ ឬការចោទប្រកាន់*ត្រូវ*បន្តទៀត (សង្កត់ន័យដើម)។

[103] ច្បាប់ស្ដីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក, មាត្រា ២៣ថ្មី ដែលតម្រូវថា ក្នុងករណីមានការខ្វែងយោបល់គ្នារវាង ស.ច.ស ដោយគ្មានសំឡេងភាគច្រើនលើសលុបរបស់ អ.ប.ជ ដើម្បីរាំងរាំងដល់ការរីកចម្រើនរបស់វា កិច្ចស៊ើបសួរត្រូវធ្វើបន្ត (សង្កត់ន័យដើម)។

[104] ឯកសារ **D267/4.1.5** លិខិតពីអគ្គលេខាធិការ អ.ស.ប ជូនចំពោះលោកនាយករដ្ឋមន្ត្រី សម្ដេច ហ៊ុន សែន, ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែមេសា ឆ្នាំ២000, កំណត់សំគាល់ភ្ជាប់ជាឧបសម្ព័ន្ធ ពី Hans Corell ជូនអគ្គលេខាធិការ កម្មវត្ថុៈ ការហៅជាបន្ទាន់ពីកម្ពុជា - ជម្រើសផ្សេងៗសម្រាប់ដោះស្រាយលើភាពខុសគ្នារវាងចៅក្រមស៊ើបសួរ/ព្រះរាជអាជ្ញា, ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែមេសា ឆ្នាំ២000, EN 01614369។ ឯកសារ **D181/2.36** សេចក្ដីថ្លែងការណ៍ដោយអគ្គលេខាធិការរង Hans Corell ក្នុងពេលចាកចេញពីភ្នំពេញនៅថ្ងៃទី១៧ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៣, ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៣, EN 01326112. *សូមមើលផងដែរ* ឯកសារ **D267/10.1.50** David Scheffer នៅក្នុង M. Cherif Bassiouni (ed), "អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា" *ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ,* បោះពុម្ពលើកទី៣ ភាគ III, ឆ្នាំ២០០៨, ទំព័រ ២៤៦។

[105] សំណុំរឿង ០០១-ឯកសារ **F28** សាលដីកា, ចុះថ្ងៃទី៣ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១២ ("សាលដីកា ឌុច") កថាខណ្ឌ ៦៥។

[106] សំណុំរឿង ០០៤/២-ឯកសារ **D359/24** & **D360/33** សេចក្ដីពិចារណាលើសំណុំរឿង ០០៤/២, កថាខណ្ឌ ១០៥-១០៦, ១១៤-១១៧ (ជាឯកច្ឆ័ន្ទ)។ សំណុំរឿង ០០២-ឯកសារ **D427/1/30** សាលដីកាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយ, ចុះថ្ងៃទី១១ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១១, កថាខណ្ឌ ២៧៤។ ឯកសារ **D128/1/9** សេចក្ដីពិចារណាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ប្រឆាំងនឹងដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត Harmon ដែលសម្រេចដាក់ មាស មុត ឲ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យដោយកំបាំងមុខ, ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៦, កថាខណ្ឌ ៣៤។ សំណុំរឿង ០០៤/១-ឯកសារ **D236/1/1/8** សាលដីកាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អ៊ឹម ចែម ប្រឆាំងដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ លើញត្តិសុំពិចារណាឡើង

ក្នុងករណីដែល [អ.ប.ជ] មិនអាចសម្រេចបាននូវសំឡេងភាគច្រើនលើសលុប ដើម្បីបោះឆ្នោតដោះស្រាយបញ្ចប់លើការខ្វែងយោបល់គ្នា នោះក្របខណ្ឌច្បាប់ អ.វ.ត.ក ចែងថា បន្ទាប់មកបញ្ហានេះនឹងត្រូវដោះស្រាយតាមគោលជំហរស្វ័យប្រវត្តិដែលចែងថា កិច្ចស៊ើបសួរត្រូវធ្វើបន្ត"[107]។

31. ដូច្នេះ ក្នុងស្ថានភាពនេះ អ.ជ.ស.ដ ត្រូវតែទទួលយកបណ្តឹងនេះ នៅក្រោមវិធាន ៧៧(១៣)(ខ) និង ៧៩(១)[108] នៃវិធានផ្ទៃក្នុង និងត្រូវនាំយកសំណុំរឿងនេះទៅកាន់សវនាការជំនុំជម្រះ ទោះបីជាដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់មិនត្រូវបានកែប្រែក៏ដោយ។ ស្របតាមគោលជំហរស្វ័យប្រវត្តិ វិធាន ៧៧(១៣)(ខ) ឆ្លុះបញ្ចាំងអំពីចេតនានៅក្នុងការអនុវត្តអាណត្តិច្បាស់លាស់នៃកិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក និងច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក នៅពេលណាសហព្រះរាជអាជ្ញា ឬ ស.ច.ស មានការខ្វែងយោបល់គ្នាអំពីការរីកចម្រើននៃរឿងក្តីមួយ៖ បើគ្មានសំឡេងភាគច្រើនលើសលុបរបស់ អ.ប.ជ ដើម្បីបដិសេធលើដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះទេ នោះរឿងក្តីនេះត្រូវបន្តទៅកាន់ដំណាក់កាលបន្ទាប់នៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី។ ដូចបានពន្យល់ខាងលើ[109] ការខកខានរបស់ អ.ជ.ស.ដ ដើម្បីបំពេញកិច្ចនៅក្រោយពេលខ្លួនត្រូវបានប្តឹងឱ្យទទួលយកសំណុំរឿង ០០៤/២ តាមរបៀបនេះ គឺនៅតែជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទកម្មនៅចំពោះ អ.ជ.ត.ក ហើយប្រសិនបើមានការព្យាករណ៍ណាមួយអំពីលទ្ធភាពរបស់វា នោះគឺជារឿងឆាប់ពេក។

វិញ និងលុបចោលដីកាកោះ ចុះថ្ងៃទី ២៩ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៤, ចុះថ្ងៃទី៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៥, កថាខណ្ឌ ៣០។ សំណុំរឿង ០០៤/១-ឯកសារ **A122/6.1/3** សេចក្តីសម្រេចលើសំណើបន្ទាន់របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម សុំឲ្យរការអនុវត្តដីកាកោះហៅអ្នកស្រីឱ្យមកបង្ហាញខ្លួនជាលើកដំបូង, ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៤, កថាខណ្ឌ ១៤។ ឯកសារ **D1/1.3** ការពិចារណារបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ទាក់ទងនឹងការខ្វែងយោបល់គ្នារវាងសហព្រះរាជអាជ្ញា អនុលោមតាមវិធាន ៧១, ចុះថ្ងៃទី១៨ ខែសីហា ឆ្នាំ២០៩, កថាខណ្ឌ ១៧, ៤៥ (ដែលបានកែតម្រូវនៅក្នុង ឯកសារ **D1/1.2** ការកែតម្រូវលើសេចក្តីដកស្រង់ការពិចារណារបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ពាក់ព័ន្ធនឹងករណីខ្វែងយោបល់គ្នារបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអនុលោមតាមវិធាន ៧១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង និង ឧបសម្ព័ន្ធ **II**, ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៩)។

[107] សំណុំរឿង ០០៤/២-ឯកសារ **D359/24** & **D360/33** សេចក្តីពិចារណាលើសំណុំរឿង ០០៤/២, កថាខណ្ឌ ១១៧ (ជាឯកច្ឆ័ន្ទ)។

[108] វិធាន ៧៧(១៣)(ខ) ដែលបានកំណត់ថា គោលជំហរស្វ័យប្រវត្តិ ប្រសិនបើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះមិនត្រូវបានតម្កល់តាមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ នោះ អ.ជ.ស.ដ ត្រូវបានប្តឹងឱ្យទទួលយកដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃដីកាដំណោះស្រាយ (ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ)។ វិធាន ៧៩(១) ចែងថា អ.ជ.ស.ដ ត្រូវបានប្តឹងឱ្យទទួលយកដោយផ្អែកលើដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ពី ស.ច.ស ឬ អ.ប.ជ អមជាមួយនឹងវិធាន ១(២) ដែលកំណត់អំពី ស.ច.ស ថា ចៅក្រមទាំងពីររូប ឬ មួយរូបដែលបំពេញកិច្ចរួមគ្នា ឬតែម្នាក់ឯង។

[109] *សូមមើល ខាងលើ,* កថាខណ្ឌ ១១, ១៨-១៩។

គ. ការផ្អាកជាអចិន្ត្រៃយ៍នៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ មិនអាចធ្វើបានឡើយ

32. ការតវ៉ារបស់ មាស មុត ថា "ដរាបណាចៅក្រម អ.ប.ជ អាចផ្តល់សំអាងហេតុរួមនីមួយៗអំពីភាពរីកចម្រើននៃសំណុំរឿង ០០៣"[110] នោះការរំលោភបំពារដំណើរការ[111] នឹងអនុញ្ញាតឲ្យមានការផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជាអចិន្ត្រៃយ៍[112] គឺការភាន់ច្រំ។ ការតវ៉ានេះ (i) ខកខានមិនបានបំពេញតេស្តសាកល្បងផ្លូវច្បាប់ ដើម្បីកំណត់អំពីទឡ្ហីករណ៍សម្រាប់អនុវត្តការផ្អាកជាអចិន្ត្រៃយ៍មួយ ដែលបានពឹងផ្អែកលើការរំលោភបំពានដំណើរការនោះទេ; (ii) ពឹងផ្អែកលើការសន្មតដែលមិនមានអំណះអំណាងផ្លូវច្បាប់ ឬអង្គហេតុជាមូលដ្ឋានគ្រឹះរឹងមាំ; (iii) ត្រូវបានរកឃើញថា ផ្អែកលើការបកស្រាយខុសជាក់ស្តែងអំពីយុត្តិសាស្ត្ររបស់ អ.វ.ត.ក។ ច្បាស់ណាស់ថា មាស មុត អំពាវនាវឲ្យប្រើទ្រឹស្តីនៃ "ការរំលោភបំពានដំណើរការ" ដោយសារគាត់បានដឹងថា ក្របខណ្ឌ អ.វ.ត.ក មិនអនុញ្ញាតឲ្យមានការផ្អាកជាអចិន្ត្រៃយ៍នៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានណាមួយផ្សេងនោះទេ។ ផ្ទុយពីការតវ៉ារបស់ មាស មុត[113] យុត្តិសាស្ត្ររបស់ អ.ជ.ត.ក និង អ.ជ.ស.ដ គឺច្បាស់ថា ការផ្អាក"ជាអចិន្ត្រៃយ៍" ឬ "ដែលមិនអាចកែប្រែវិញបាន" មានតម្លៃស្មើនឹងការរំលត់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជាធរមាន[114] បើដូច្នេះ គឺមិនអាចធ្វើបានឡើយ ក្រៅតែអំពីសម្រាប់មូលហេតុច្បាស់លាស់ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៧ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា ប៉ុណ្ណោះ៖ គឺមរណភាពនៃជនជាប់ចោទ ការផុតអាជ្ញាយុកាល ការលើកលែងទោសជាទូទៅ និរាករណ៍នៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌនិងអាជ្ញាអស់ជំនុំ[115]។ "ការផ្អាក"តែមួយគត់ដែលអាចធ្វើបាននៅក្រោមច្បាប់កម្ពុជា[116]

---

[110] ឯកសារ **D267/27** បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ថែម, កថាខណ្ឌ៥២ (ន័យដើមបានដកចេញ)។ *សូមមើលផងដែរ* កថាខណ្ឌ៤១, ៤៦។

[111] ឯកសារ **D267/27** បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ថែម, កថាខណ្ឌ ៤៤, ៤៩, ៥១។

[112] ឯកសារ **D267/27** បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ថែម, ទំព័រ ១, កថាខណ្ឌ ៤៤-៥២។

[113] ឯកសារ **D267/27** បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ថែម, កថាខណ្ឌ ៤៧។

[114] សំណុំរឿង ០០២-ឯកសារ **E138/1/10/1/5/7** សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដែលបង្គាប់ឲ្យដោះលែងជនជាប់ចោទ អៀង ធីរិទ្ធ ដោយឥតលក្ខខណ្ឌ, ចុះថ្ងៃទី១៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២ ("សេចក្តីសម្រេចរបស់ អ.ជ.ត.ក លើសំណុំសុំដោះលែងលើកទីមួយរបស់ អៀង ធីរិទ្ធិ"), កថាខណ្ឌ ៣៦, ៣៨។ សំណុំរឿង ០០២-ឯកសារ **D264/2/6** សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អៀង ធីរិទ្ធ ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដែលបដិសេធសំណើសុំផ្អាកកិច្ចស៊ើបសួរដោយមូលហេតុរំលោភនីតិវិធី (D264/1), ចុះថ្ងៃទី១០ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១០ ("សាលដីកាលើសំណើរបស់ អៀង ធីរិទ្ធ ស្តីពីការរំលោភនីតិវិធី"), កថាខណ្ឌ ២២")។

[115] សំណុំរឿង ០០២ -ឯកសារ **E138/1/10/1/5/7** សេចក្តីសម្រេចរបស់ អ.ជ.ត.ក លើសំណុំសុំដោះលែងលើកទីមួយរបស់ អៀង ធីរិទ្ធិ, កថាខណ្ឌ ៣៨។ សំណុំរឿង ០០២ -ឯកសារ **E116** សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់ជនជាប់ចោទ នួន ជា ពាក់ព័ន្ធនឹងភាពត្រឹមត្រូវនៃកិច្ចស៊ើបសួរ (ឯកសារ E51/3, E82, E88 និង E92), ចុះថ្ងៃទី៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១១, កថាខណ្ឌ ១៦-១៧។ *សូមមើលផងដែរ* មាត្រា ៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌប្រទេសបារាំង។

គឺការផ្អាក "មិនមែនអចិន្ត្រៃយ៍" ឬ "ដែលមានលក្ខខណ្ឌ""[117] ដែលនឹងត្រូវបានលើកនៅពេលណាឧបសគ្គចំពោះកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីត្រូវបានដកចេញ[118]។

33. ដោយសារវាជាបញ្ហាចំបង ខណៈ អ.ជ.ត.ក[119], អ.ប.ជ[120], អ.ជ.ស.ដ[121] និង ក.ស.ច.ស[122] សុទ្ធតែបានទទួលស្គាល់ថា ទ្រឹស្តីនៃការរំលោភបំពានដំណើរការ *នៅក្នុងកាលៈទេសៈដ៏កំហិតបំផុត* អាចអនុវត្តបាននៅ អ.វ.ត.ក ក្តី តែវា*មិនធ្លាប់* "បានអនុវត្តនៅ អ.វ.ត.ក ដើម្បីផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី" ដូច មាស មុត ចោទប្រកាន់ទេ[123]។ តាមពិត មាស មុត បង្ហាញខុសចំពោះករណីមួយដែលគាត់បានលើកយោងដើម្បីគាំទ្រ។ ក្នុងតួរយ៉ាងនោះ ចៅក្រម អ.ប.ជ បានរកឃើញថា "គ្មានបញ្ហានៃការរំលោភធ្ងន់ធ្ងរទៅលើសិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទ ដូចគ្នានឹងទ្រឹស្តីនៃការរំលោភបំពានដែលអាចនឹងត្រូវបានប្រើដើម្បីអំពាវនាវឲ្យមានការផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនោះទេ"[124]។

---

[116] *ផ្ទុយនឹង* ឯកសារ **D267/27** បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ថែម, កថាខណ្ឌ ៤៧។

[117] សំណុំរឿង ០០២-ឯកសារ **E138/1/10/1/5/7** សេចក្តីសម្រេចរបស់ អ.ជ.ត.ក លើសំណុំសុំដោះលែងលើកទីមួយរបស់ អៀង ធីរិទ្ធិ, កថាខណ្ឌ ៣៦, ៣៨។ *យោង* *Lubanga*, ICC-01/04-01/06-1487, អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍, សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់រដ្ឋអាជ្ញា ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង I ដែលមានចំណងជើងថា "សេចក្តីសម្រេចស្តីពីការដោះលែង Thomas Lubanga Dyilo", ចុះថ្ងៃទី២១ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨, កថាខណ្ឌ ៣៣, ៣៦-៣៧, ៨១។

[118] សំណុំរឿង ០០២-ឯកសារ **E138/1/10/1/5/7** សេចក្តីសម្រេចរបស់ អ.ជ.ត.ក លើសំណុំសុំដោះលែងលើកទីមួយរបស់ អៀង ធីរិទ្ធិ, កថាខណ្ឌ ៣៨។ សំណុំរឿង ០០២-ឯកសារ **E138/1/7** សេចក្តីសម្រេចរបស់ អ.ជ.ត.ក លើសំណុំសុំដោះលែងលើកទីមួយរបស់ អៀង ធីរិទ្ធិ, ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១, កថាខណ្ឌ ១៧ *យោង* មាត្រា ៣១០, ៣៤៣, ៣៤៥ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា។

[119] *សូមមើល ជាឧទាហរណ៍* សំណុំរឿង ០០១-ឯកសារ **F28** សាលដីកា ឌុច, កថាខណ្ឌ ៣៨៩-៣៩៩។

[120] *សូមមើល ជាឧទាហរណ៍* សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ **D264/2/6** សាលដីកាលើសំណើរបស់ អៀង ធីរិទ្ធ ស្តីពីការរំលោភនីតិវិធី, កថាខណ្ឌ ១០, ២០-២៨។

[121] *សូមមើល ជាឧទាហរណ៍* សំណុំរឿង ០០១-ឯកសារ **E39/5** សេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំដោះលែង, ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៩, កថាខណ្ឌ ១៦, ៣១-៣៧។

[122] *សូមមើល ជាឧទាហរណ៍* សំណុំរឿង ០០១-ឯកសារ **C3** ដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន, ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៧, កថាខណ្ឌ ១២-២១។

[123] ឯកសារ **D267/27** បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ថែម, កថាខណ្ឌ ៤៩ *យោង* សំណុំរឿង ០០២-ឯកសារ **D264/2/6** សាលដីកាលើសំណើរបស់ អៀង ធីរិទ្ធ ស្តីពីការរំលោភនីតិវិធី, កថាខណ្ឌ ១០។

[124] សំណុំរឿង ០០២-ឯកសារ **D264/2/6** សាលដីកាលើសំណើរបស់ អៀង ធីរិទ្ធ ស្តីពីការរំលោភនីតិវិធី, កថាខណ្ឌ ៣៩។

34. ទោះក្នុងព្រឹត្តិការណ៍ណាក៏ដោយ មាស មុត ខកខានមិនបានលើកតម្កើង ឬបំពេញ "លក្ខខណ្ឌខ្ពស់ជាពិសេស"[125] សម្រាប់ការកំណត់ថាតើ ការរំលោភណាមួយទៅលើសិទ្ធិរបស់សិទ្ធិជនត្រូវចោទ ឬជនជាប់ចោទ អាចនឹងត្រូវបានពិចារណាថាធ្ងន់ធ្ងរគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីឱ្យអង្គជំនុំជម្រះមួយអាចប្រើអំណាចឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួនដើម្បីផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជាអចិន្ត្រៃយ៍។ទ្រឹស្តីនៃការរំលោភបំពានដំណើរការ បង្កើតឡើងគឺដើម្បីធានាថា "ការរំលោភ*ធ្ងន់ធ្ងរបំផុត* ទៅលើអំពើប្រព្រឹត្តិ ឬនីតិវិធីដែលជាអំពើ *មិនត្រឹមត្រូវ ឬខុសច្បាប់ទាំងស្រុង*មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យបដិសេធចំពោះសិទ្ធិនៃការទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌ ដែលបានផ្តល់ឱ្យជនត្រូវចោទ ឬជនជាប់ចោទនៅចំពោះមុខតុលាការណាមួយឡើយ"[126]។ ការផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជាអចិន្ត្រៃយ៍ គឺជា "ឧបាស្រ័យគំហុក"[127] ដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតតែនៅពេលណាមានរឿង "គួរឱ្យខ្ពើមរអើម" ឬ "គួរឱ្យស្អប់ខ្ពើម" ដល់ការគ្រប់គ្រងយុត្តិធម៌បើអនុញ្ញាតឱ្យកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៅបន្ត ឬតែនៅពេលណាសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទត្រូវបានបំពារបំពាន រហូតដល់ធ្វើឱ្យសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដ៏ត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌មិនអាចធ្វើបានប៉ុណ្ណោះ[128]។ សម្រាប់មូលហេតុនេះ មិនមែនឱ្យតែមានការរំលោភច្បាប់

---

[125] សំណុំរឿង ០០២-ឯកសារ **D264/2/6** សាលដីកាលើសំណើរបស់ អៀង ធីរិទ្ធ ស្តីពីការរំលោភនីតិវិធី, កថាខណ្ឌ ២៤ *យោង* *Šešelj,* IT-03-67-T, អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង, សេចក្តីសម្រេចលើសំណើផ្ទាល់មាត់របស់ជនជាប់ចោទ អំពីការរំលោភបំពានដំណើរការ, ចុះថ្ងៃទី១០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១០, កថាខណ្ឌ ២២។

[126] សំណុំរឿង ០០២-ឯកសារ **D264/2/6** សាលដីកាលើសំណើរបស់ អៀង ធីរិទ្ធ ស្តីពីការរំលោភនីតិវិធី, កថាខណ្ឌ ១០ *យោង* *Barayagwiza*, ICTR-97-19-AR72, អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍, សាលដីកា, ចុះថ្ងៃទី៣ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៩៩, កថាខណ្ឌ ៤។

[127] *Lubanga*, ICC-01/04-01/06-2690-Red2, អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង I, សាធារណៈ៖ ច្បាប់កោសលុបនៃសេចក្តីសម្រេចលើ "ពាក្យសុំរបស់មេធាវីការពារក្តីដែលស្វែងរកការផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជាអចិន្ត្រៃយ៍", ចុះថ្ងៃទី៧ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១១ ("សេចក្តីសម្រេចអំពីការផ្អាកកិច្ចដំណើរការ ចុះថ្ងៃទី៧ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១១ ក្នុងរឿងក្តី *Lubanga*"), កថាខណ្ឌ ១៦៥ *យោង* *Lubanga*, ICC-01/04-01/06-2582, អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍, សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់រដ្ឋអាជ្ញាប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង I ចុះថ្ងៃទី៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០ ដែលមានចំណងជើងថា "សេចក្តីសម្រេចលើសំណើបន្ទាន់របស់រដ្ឋអាជ្ញាចំពោះវិបរិណាមនៃពេលវេលាកំណត់ដើម្បីបង្ហាញអត្តសញ្ញាណអន្តរការី ១៤៣ ឬ តាមជម្រើសផ្សេង ឱ្យផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដោយរង់ចាំការពិគ្រោះយោបល់បន្ថែមជាមួយ VWU", ចុះថ្ងៃទី៨ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១០ ("សាលដីកាស្តីពីការកិច្ចដំណើរការរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍ ក្នុងរឿងក្តី *Lubanga*"), កថាខណ្ឌ ៥៥។

[128] *សូមមើល ជាឧទាហរណ៍* សេចក្តីសម្រេចអំពីការផ្អាកកិច្ចដំណើរការ ចុះថ្ងៃទី៧ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១១ ក្នុងរឿងក្តី *Lubanga*, កថាខណ្ឌ ២០៣។ *Ntaganda*, ICC-01/04-02/06-1883, អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង VI, សាធារណៈ៖ សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់មេធាវីការពារក្តីសុំផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដែលមានបុរេនិច្ឆ័យចំពោះអយ្យការ, ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៧ ("សេចក្តីសម្រេចអំពីការផ្អាកកិច្ចដំណើរការក្នុងរឿងក្តី *Ntaganda*"), កថាខណ្ឌ ២០។ *Kenyatta*, ICC-01/09-02/11-868-Red, អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង V(B), ច្បាប់កោសលុបសម្រាប់សាធារណៈ៖ សេចក្តីសម្រេចលើពាក្យសុំរបស់មេធាវីការពារក្តីសុំផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជាអចិន្ត្រៃយ៍ដោយសារការរំលោភបំពានដំណើរការ, ចុះថ្ងៃទី៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៣ ("សេចក្តីសម្រេច

ឬការបំពារបំពានសិទ្ធិជនជាប់ចោទ សុទ្ធតែអាចយកជាយុត្តិកម្មសម្រាប់ការផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជាអចិន្ត្រៃយ៍នោះទេ[129]។ អង្គជំនុំជម្រះ អ.វ.ត.ក និងតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិផ្សេងទៀតបានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា *វៀរលែងតែ* ជនត្រូវចោទបានទទួលរងនូវអំពើថោកទាបធ្ងន់ធ្ងរចំពោះខ្លួន ដូចជា ការប្រព្រឹត្តិដោយអមនុស្សធម៌ ដោយឃោរឃៅ ឬដោយថោកទាប ឬអំពើទារុណកម្ម ឬប្រសិនបើមានការរំលោភធ្ងន់ធ្ងរទៅលើសិទ្ធិរបស់ខ្លួនផ្សេងទៀតប៉ុណ្ណោះ ទើបអាចថាបានបំពេញតាមតេស្តនេះ[130]។

35. ក្នុងករណីនេះ ការអះអាងដែលគ្មានមូលដ្ឋានរបស់ មាស មុត អំពី"លទ្ធភាព"[131] នៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដែលគ្មានដំណោះស្រាយ ប្រសិនបើចៅក្រម អ.ប.ជ ខកខានមិនបានឈានដល់សេចក្តីសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ ដែលជាក់ស្តែងគឺជាការខកខានមិនអាចកំណត់ថា សិទ្ធិទទួលការជំនុំជម្រះដោយត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌មិនត្រូវបានបំពារបំពាន ហើយភាពប្រាកដប្រជាមិនបានឡើងដល់កម្រិតមួយដូចបានតម្រូវ ដែលអនុញ្ញាតឲ្យផ្អាកសំណុំរឿង ០០៣ ជាអចិន្ត្រៃយ៍ឡើយ។ ដូចបានពន្យល់ខាងលើ ភាពជាឯកច្ឆ័ន្ទរបស់តុលាការ មិនមែនជាលក្ខខណ្ឌតម្រូវទេនៅក្រោមក្របខណ្ឌ អ.វ.ត.ក[132] ហើយការខកខានរបស់ អ.ប.ជ ដើម្បីសម្រេចបាននូវភាពជាឯកច្ឆ័ន្ទនៅលើអង្គសេចក្តីនៃដីកាដំណោះស្រាយនីមួយៗ មិនប៉ះពាល់ដល់ភាពច្បាស់លាស់ផ្លូវច្បាប់ទេ[133]។

អំពីការផ្អាកកិច្ចដំណើរការក្នុងរឿងក្តី *Kenyatta*"), កថាខណ្ឌ ១៤។ *សូមមើលផងដែរ* *Kallon & Kamara,* SCSL-2004-15-AR72(E) & SCSL-2004-15-AR72(E), *Kamara,* SCSL-2004-16-AR72(E), អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍, សាលដីកាសម្រេចលើការតវ៉ាអំពីយុត្តាធិការ៖ ការលើកលែងទោស Lomé Accord, ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៤, កថាខណ្ឌ ៧៩។

[129] សេចក្តីសម្រេចអំពីការផ្អាកកិច្ចដំណើរការ ចុះថ្ងៃទី៧ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១១ ក្នុងរឿងក្តី *Lubanga*, កថាខណ្ឌ ១៦២, *យោង* សាលដីកាស្តីពីការកិច្ចដំណើរការរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍ ក្នុងរឿងក្តី *Lubanga*"), កថាខណ្ឌ ៣០។ សេចក្តីសម្រេចអំពីការផ្អាកកិច្ចដំណើរការក្នុងរឿងក្តី *Ntaganda*, កថាខណ្ឌ ២២, សេចក្តីសម្រេចអំពីការផ្អាកកិច្ចដំណើរការក្នុងរឿងក្តី *Kenyatta*, កថាខណ្ឌ ១៤។ *Hartmann*, IT-02-54-R77.5, អង្គជំនុំជម្រះដែលបានតែងតាំងជាពិសេស, សំអាងហេតុសម្រាប់សេចក្តីសម្រេចលើញត្តិរបស់មេធាវីការពារក្តី សុំផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដោយសារការរំលោភបំពានដំណើរការ, ចុះថ្ងៃទី៣ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៩, កថាខណ្ឌ ៤-១៣។

[130] *សូមមើល ជាឧទាហរណ៍* សំណុំរឿង ០០១-ឯកសារ-**F28** សាលដីកា ឌុច, កថាខណ្ឌ ៣៩៤។ សំណុំរឿង ០០២-ឯកសារ **D264/2/6** សាលដីកាលើសំណើរបស់ អៀង ធីរិទ្ធ ស្តីពីការរំលោភនីតិវិធី, កថាខណ្ឌ ២២-២៤ ២៧-២៨។ *Nikolić*, IT-94-2-AR73, អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍, សាលដីកាសម្រេចលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ទាន់បង្គំពាក់ព័ន្ធនឹងនីត្យានុកូលភាពនៃការចាប់ខ្លួន, ចុះថ្ងៃទី៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៣ ("សាលដីកាសម្រេចលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ *Nikolić*")។

[131] ឯកសារ **D267/27** បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បន្ថែម, ទំព័រ ១, កថាខណ្ឌ ៤៥។

[132] *សូមមើល ខាងលើ,* កថាខណ្ឌ ២០។

[133] *សូមមើល ខាងលើ,* កថាខណ្ឌ ២៨-៣១។

ការអះអាងរបស់ មាស មុត ថា ការជាប់គាំងផ្នែកនីតិវិធីក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ មិនអាចជៀសរួច នោះ គឺមិនត្រឹមត្រូវផង និងជាការស្មានផង[134]។

36. លើសពីនេះកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដែលបានផ្អាកជាអចិន្ត្រៃយ៍"ជាទូទៅមិនសមាមាត្រទេ"[135] ហើយ មាស មុត ខកខានមិនបានបង្ហាញឲ្យឃើញថា វាជាឧបាស្រ័យដែលសមស្របតែមួយគត់នៅទីនេះ នោះទេ។ គាត់មើលរំលងការសម្រេចពីមុនរបស់ អ.ប.ជ ថា ក្នុងការចាត់របៀបអំពីឧបាស្រ័យ ដែលសមស្រប គេត្រូវតែរក្សាឲ្យបាននូវតុល្យភាពដ៏ត្រឹមត្រូវ រវាងសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់ជនជាប់ចោទ និងផលប្រយោជន៍សំខាន់ៗរបស់សហគមន៍កម្ពុជា និងអន្តរជាតិ ក្នុងការចោទប្រកាន់បុគ្គលទាំងឡាយដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិធ្ងន់ធ្ងរបំផុត[136] តាមការលើកកម្ពស់ការផ្សះផ្សាជាតិដែលមានការធានាថា ជនរងគ្រោះនៃឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះ មានសំឡេងដ៏មានអត្ថន័យមួយ[137]។ ក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដើមរបស់គាត់ មាស មុត បានទទួលស្គាល់ថា ឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងឡាយដែលគាត់ត្រូវបានចោទប្រកាន់ - រួមមាន អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ និងអំពើបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ ឆ្នាំ១៩៤៩[138] - គឺជា "ការព្រួយបារម្ភយ៉ាងខ្លាំងរបស់សហគមន៍អន្តរជាតិ"[139]។

37. តាមកាលៈទេសៈនៃសំណុំរឿងនេះ ការផ្អាកជាអចិន្ត្រៃយ៍នៃសំណុំរឿង ០០៣ គឺជារឿងមួយដែលមិនសមាមាត្រទាល់តែសោះ។ តាមពិត គេអាចប្រកែកបានថា មិនសមស្របទាល់តែសោះដែលត្រូវលើកយកការខូចខាតដែល មាស មុត បានចោទប្រកាន់មកដោះស្រាយ ដោយហេតុថា ការលើកលែងចោទប្រកាន់ដែលមិនពាក់ព័ន្ធទៅនឹងអង្គសេចក្តីនៃសំណុំរឿង ០០៣ មិនបានការពារកិត្តិយស មាស មុត ឬ អនុញ្ញាតឲ្យគាត់តវ៉ាចំពោះដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះឡើយ។ ដំណោះស្រាយដ៏មានតក្កភាពបំផុតចំពោះកង្វល់របស់ មាស មុត អំពី "ការចោទប្រកាន់ដែលមិនអាចតវ៉ា

---

[134] *សូមមើល ខាងលើ,* កថាខណ្ឌ ១៨-១៩, ២២-៣១។

[135] សំណុំរឿង ០០២-ឯកសារ **D264/2/6** សាលដីកាលើសំណើរបស់ អៀង ធីរិទ្ធ ស្តីពីការរំលោភនីតិវិធី, កំណត់សំគាល់ជើងទំព័រ ៥២។ សាលដីកាសម្រេចលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ *Nikolić*, កថាខណ្ឌ ៣០។

[136] សំណុំរឿង ០០២-ឯកសារ **D264/2/6** សាលដីកាលើសំណើរបស់ អៀង ធីរិទ្ធ ស្តីពីការរំលោភនីតិវិធី, កថាខណ្ឌ ២៧ *យោង* សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ *Nikolić*, កថាខណ្ឌ ៣០។

[137] សំណុំរឿង ០០២-ឯកសារ **D411/3/6** សាលដីកាលើគ្រប់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាំងអស់ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចនានារបស់ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត លើភាពអាចទទួលយកបាននៃពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី, ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១១, កថាខណ្ឌ ៦៤-៦៥។ កិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត..ក, បុព្វកថា។

[138] *សូមមើល ខាងលើ,* កថាខណ្ឌ ៣។

[139] ឯកសារ **D267/4** បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត, កថាខណ្ឌ ៤៤។

បានដែលមានលក្ខណៈជាអន្តរ[ចំពោះគាត់]"[140] គឺត្រូវទទួលយកសេចក្ដីសម្រេចច្បាស់លាស់នៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុង កិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក និងច្បាប់ស្ដីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក[141] ដើម្បីធ្វើឲ្យសំណុំរឿងនេះដំណើរការទៅជំនុំជម្រះ។

IV. ឧបាស្រ័យដែលស្នើឡើង

38. សម្រាប់មូលហេតុដូចបានគូសបញ្ជាក់ខាងលើ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិស្នើឲ្យ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ច្រានចោលបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍បន្ថែមទាំងមូល៕

កាលបរិច្ឆេទ	**ឈ្មោះ**	**ទីកន្លែង**	**ហត្ថលេខា**
ថ្ងៃទី២៩ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២០	**លោកស្រី** Brenda J.HOLLIS **សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ**	ភ្នំពេញ	[signature and stamp: CO-PROSECUTORS CO-PROCUREURS *E.C.C.C*C.E.T.C*]

[140] ឯកសារ **D267/27** បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍បន្ថែម, ទំព័រ ១, កថាខណ្ឌ ៥០។ *សូមមើលផងដែរ* កថាខណ្ឌ ២៤, ៤៥។

[141] *សូមមើល ខាងលើ*, កថាខណ្ឌ ២៨-៣១។